

HILLGARTH, J. N. (1998). *Ramon Llull i el naixement del lul·lisme* (pàgs. 364-409). Barcelona: Curial Edicions Catalanes – Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Textos i estudis de cultura catalana 61).

L'*Electorium Magnum* (París, Bibl. Nat., lat. 15450): estudi dels seus continguts, fonts i còpies

El ms. lat. 15450 de la Bibliothèque Nationale de Paris (= *E*; *olim* Sorbonne 767) va ser copiat en pergami al primer quart del segle XIV (al foli 547^v es dona la data 1325; vegeu més avall, pàg. 407). Originalment contenia 560 folis (numerats fins a 562), dels quals els folis 5-74 (numerat 67h) i l'últim foli s'han perdut. L'antiga foliació comença a l'actual foli 7 (= 67i). Els folis 67k-m = els actuals 8-10. Des del foli 67 fins al final del manuscrit hi ha una sola numeració. La foliació (sempre en el verso) és de mà de Le Myésier des del foli 358 i probablement des d'abans. En la numeració s'omet el foli 85; els folis 90 i 443 estan repetits i el foli 121 s'ha triplicat (folis 121, 121B, 121C). La numeració passa del 469 al 480 (sense cap pèrdua de foli). Es van afegir set folis (en paper, segle XVIII?) en la relligadura actual del ms. Els folis següents, en blanc: 67m^{r-v}, 84^v, 90^v-90bis, 95, 148^{r-v}, 167^v, 323, 548^{r-v}, 562^v. Foli 67i: 363 x 280 mm. Una, dues o tres columnes. Diverses figures.

Mans (a part de les notes marginals, de les addicions en cursiva, i de l'ítem 1):

(1) Folis 67i [actual 7] - 67l^v. Tinta negra. "Littera parisiensis", amb les formes característiques de a, g, q, u i "et". Una lletra molt similar més endavant, folis 109, 149 (ítem 21). Caixa de text (foli 67i): 307 x 240 mm. 2 col. (120 i 105 mm). 67 línies.

(2) Mà principal del ms. Folis 67-90, 94^{r-v}, glossa 111^v-112^v i la major part de la resta a 150^v, 157^r, 163 fins al final del ms. El color de la tinta i les dimensions de la lletra varien, però són de la mateixa mà. Caixa de text (foli 67): 250 x 180 mm. 2 col. (87 i 82 mm). 48 línies. Vegeu làmina XIV.

(3) Folis 91-3^v, 95^v-111, 151-6^v (un quadern), 157^v-163 (un altre quadern). Tinta pàl·lida. Caixa de text (foli 91): 241 x 185 mm. 1 col. 36 línies. (Més endavant el nombre de línies varia molt). Aquesta mà és més semblant a la segona que no a la primera, i, a més, hi col·labora. Les diferències no són grans i la present anàlisi es proposa amb alguns dubtes. Tant la segona com la tercera mà són del nord de França.

(4) Folis 169vb, 182, 274^v, 454 (glossa). Interpolacions o addicions d'una mà contemporània.

Els reclams des del foli 67l^v al foli 556^v indiquen els quaderns, igual com els rastres de signatures antigues (originals?), del foli 86 (= 'a') fins al 533 (= 'p'), que recorre l'alfabet tres vegades (la segona i la tercera 'a' = folis 237 i 414, respectivament). Signatures posteriors, folis 75-8 ('av' a 'dv'). Quaderns: I-II: 8 (67-82); III: 2 (83-4); IV: 4 (86-9); V: 1 (90); VI: 6 (90bis-5); VII: 9 (?) (96-104); VIII-IX: 8 (105-20); X: 2 (121-1B); XI: 4 (121C-4); XII-XIV: 8 (125-48); XV: 2 (149-50); XVI: 6 (151-6); XVII: 1 (157); XVIII-XIX: 6 (158-69); XX: 12 (170-81); XXI: 10 (182-91); XXII-XXIII: 8 (192-207); XXIV: 9 (208-16); XXV: 8 (217-24); XXVI: 7 (225-31); XXVII: 4 (232-5); XXVIII: 1 (236); XXIX-

XXX: 8 (237-52); XXXI: 7 (253-9); XXXII: 9 (260-8); XXXIII: 6 (269-74); XXXIV-XXXVIII: 8 (275-314); XXXIX: 5 (315-19); XL-XLIII: 8 (320-51); XLIV: 6 (352-7); XLV-LII: 8 (358-421); LIII: 9 (422-30); LIV-LX: 8 (431-95); LXI: 9 (496-504); LXII: 4 (505-8); LXIII-LXVIII: 8 (509-56); LXIX: 6 (557-62).

Folis 67, 91, etc.: Caplletres en blau i vermell i decoració blava. Inicials en vermell amb decoració en blau, o viceversa (alternant). Altres majúscules, simplement en vermell o blau (alternant). Calderons alternant en vermell o blau. Rúbriques i capçaleres dels folis en vermell. Figures en diversos colors (vermell, blau, groc, verd, i pa d'or, foli 90bis^v). Ratllat amb punta seca. Enquadernació en marroquí verd, típica de la Sorbona (segle XVIII?). Al llom: “Misiellanea Pphica” [Philosophica].

Segons la còpia de CLM 10561 (segle XVII), i, fol. 12, el darrer foli d'*E* (avui perdut) contenia la següent nota: “Tabula tractatum contentorum in volumine manuscripto pergameneo in folio operum S. Doctoris et Martyris Raymundi Lullii, quod servatur in Bibliotheca Magistrorum et Dominorum Doctorum in Sorbona, in cuius fine extremo et novissima pagina sic scriptum est: ‘Iste liber est pauperum magistrorum de Sorbona in Theologia studentium Parisius, ex legato Thomae le Miesier Canonici Atrebatensis in medicina magistri, pretii centum librarum turonensium anno domini M^oCCC^oXXXVI^o mense septembris. Anima eius requiescat in pace’.” Vegeu també la nota a l’interior de la coberta de davant d'*E* (segle XVIII), de mà d’un bibliotecari de la Sorbona: “Ce beau ms. du 13e siècle a été legué à la maison de Sorbonne par M. Thomas Le Myesier Docteur en medecine, Chanoine d’Arras de prix de cent livres Tournois.” La mateixa mà va afegir un índex dels continguts, que posa de manifest que en aquell moment la major part de la *Pars antecedens* (folis 5-67h [74]) ja s’havia perdut. De fet, un catàleg dels manuscrits lul·lians a la Sorbona, publicat el 1668, mostra que aquests folis havien desaparegut en aquella data. En l’estudi que segueix, s’intenta reconstruir *E* tal com era fins al segle XVII, quan van ser fetes les còpies de Munic (CLM 10566, 10561-5). Aquestes còpies indiquen els folis del ms. original. La presència del segon ítem a *E* és menys certa que la dels ítems 3-6; si, com penso, al segle XV hi era, en canvi, havia desaparegut en el moment que es van fer les còpies de Munic.

1. Folis 1-6v (numeració moderna; sense numerar originalment). Notes de Le Myésier, probablement, amb alguns afegits posterior. “Accidens est forma ... (foli 5ra) Universale ergo est quod est commune in his, que sub se includit.” Aquesta llista alfabètica de conceptes (en tres col.) conté algunes referències a folis posteriors del ms., per exemple (foli 3re): “Liber arbitrium est habitus cum quo homo libere agit, recolendo, amando et intelligendo --libro de *Predestinatione*, 426ra.” Es tracta d’una citació gairebé exacta de l’ítem 111, més avall. Foli 5^v, en blanc, excepte una breu nota (de Le Myésier?) al marge inferior. Foli 6: notes sobre lògica. Foli 6va: fragment gramatical. “Cum omne metrum fiat ex pedibus et pes ex sillabis ... sillaba, que brevis est, muta liquidaque sequente longa potest fieri sed longa nequit breviari.”

2. Folis 1-4^v (?). [*Epitome Electorii*]. Inc. al ms. Vat. lat. 11585, foli 223^f (segle XV; cf. pàg. 236, més amunt): “Pars antecedens consistit ex introductoriiis universalibus ... [foli 224^v *desinit*] possent dici demonstrationes propter quid a causa in effectum.” Vegeu

Hillgarth, apèndix IV.

Pars antecedens (folis 5-84ra).

3. Folis 5-? Anònim (probablement Tomàs Le Myésier), *Summula sive introductio in logicalibus breviter iuvenibus et primo ad scientias ire volentibus*. Inc. al CLM 10566, i, foli 2: “Felix qui potuit rerum cognoscere causam, et ille solum dicitur sapiens ... (foli 60) modus deberet nuncupari principium demonstrationis.” Còpia incompleta al ms. Vat. lat. 11585, folis 154^v-164^v; completa a CLM 10566 (segle XVII). Vegeu més amunt, pàg. 236 i seg.

3bis. Folis ?-36. [Joan de La Rochelle, o de Rupella, O.F.M., mort el 1245, *Tractatus de divisione multiplici potentiarum animae*, fragments]. Inc. al CLM 10566, i, foli 60^v: “Sicut dicit Joannes Damascenus, magnus theologus, medicus et philosophus ... [des. foli 68^v] particulares et distinctas non dico liberum arbitrium, sic graditur virtus.” Còpies al ms. Vat. lat. 11585, folis 165-70 i al CLM 10566. A *E* i a les seves còpies el text estava precedit per una figura que en resumia els continguts (CLM 10566, foli 60^v) i que havia preparat, sens dubte, Le Myésier. Vegeu més amunt, pàg. 240 i seg. Edició: P. Michaud-Quantin (*Textes philosophiques du Moyen Âge*, 11), París, 1964. Els fragments en *E* (d'acord amb CLM 10566, un ms. que l'editor desconeix) comprenen I, cap. 1-2, II, cap. 1-16 (fragment), 25-6, III, cap. 1 (pàg. 54-8, 70-84, 101-3, 137 i seg.). Altres mss., detallats a *ibid.*, pàg. 39-45.

4. Folis 37-57^v. [Joan Quidort de París, O.P., mort el 1306,] *Abbreviationes octo librorum Physicorum Aristotelis*. Inc. al CLM 10566, ii, foli 2: “Naturalis philosophiae principales partes sunt VIII, quorum prima est de corpore mobili ... (foli 73^v) gratias postulent scientiae largitori, qui est Christus benedictus in saecula saeculorum, Amen.” La probable font directa d'*E* és el ms. BN 16130 (segle XIV), folis 36-59; vegeu Hillgarth, apèndix I, pàg. 327. Copiat al CLM 10566, ii, folis 2-73^v. Altres mss.: Bodleian, Digby 150 (segle XIII-XIV, francès), folis 42-100^v; Erfurt, Amplon. F. 297, folis 1-20^v (començament del segle XIV, anglès? Aquest ms. també conté els ítems 8 i 9); *ibid.*, F. 303 (París, any 1328?), folis 180-96^v; Vat. lat. 901 (XIV, de Bruges; aquest ms. també conté l'ítem 8), folis 21-46; Viena 2319 (XIV), folis 73-82^v; Laó 426 (XIV, Cuissy), folis 4 i seg.; Sevilla, Bibl. Capitular, 5. 1. 13 (any 1342); Lisboa, Bibl. Naz., Fondo geral 2299 (segona meitat del segle XIV; comprat a París l'any 1427; també conté l'ítem 8), folis 208^v-257; Zwettl 292 (XIV-XV), folis 1-37^v; Cambridge, Caius 511 (XV), folis 167-206^v; Ottob. lat. 1415 (XV), folis 121-41^v; CLM 26885 (XV), folis 1-85^v. Vegeu més amunt, pàg. 242. Per als mss. de Sevilla i Lisboa, vegeu V. Doucet, *Archivum Franciscanum Historicum*, 26, 1933, pàg. 211; F. Stegmüller, *Recherches de Théologie Ancienne et Médiévale*, 3, 1931, pàg. 162-8.

5. Folis 57^v-65. Averrois, *Abbreviationes super VIII^m librum Physicorum*. Inc. al CLM 10566, ii, foli 74: “Utilitas istius scientie est pars utilitatis scientie speculative ... (foli 99^v) in 2ª figura primum motorem non esse corpus, nec virtute in corpore.” Per a la possible font de la còpia d'*E*, vegeu Hillgarth, apèndix I, pàg. 329. Còpia a CLM 10566, ii, folis 74-

99^v. Nombroses edicions, per exemple, Venècia, 1496, *Averrois in VIII libros Physicorum*, folis 122-60^v; *Aristotelis Opera*, IV, Venècia, 1550, folis 1, 155-97. Vegeu més amunt, pàg. 243.

6. Folis 65^v-? [Guillem de Rothwell, O.P.], *Compilatio de principiis rerum naturalium*. Inc. al Vat. lat. 11585, foli 181: “Queritur de principiis, et primo de materia prima, an sit ens ... (foli 211) alia sunt plura contra illud, de quibus forte alias agetur.” Còpies d’E als mss. Vat. lat. 11585, folis 181-211^v; CLM 10566, iii, folis 2-57^v. Altres mss.: British Library, Royal 12. E. XXV (vers 1300; originalment, de Merton, Oxford), folis 60-86; Oxford, Merton, 296 (primera meitat del segle XIV), folis 131ra-147vb. L’únic ms. que dona el nom de l’autor és el Vat. lat. 11585, que l’ha d’haver copiat d’E (CLM 10566 el dona incorrectament). Vegeu J. J. H. Martin, O.P., *A Study of the Writings of William Rothwell, a Thirteenth-century Dominican*, 1960 (Bodleian, ms. B.Litt. f. 787-8), que edita la *Compilatio*; vegeu també pàg. 244 i n. 43, més amunt.

7. Folis ?-671^v [en realitat, 77^v]; els folis 67i-67l es conserven. [Guillem de Rothwell, O.P.] *Tractatus de ortu accidentium [in esse.]* Capçalera dels folis: *Principia naturalia*. Inc. al Vat. lat. 11585, foli 212: “Queritur utrum eadem sint principia substantie ... (foli 671^v) mediate vel immediate [?], ut patet ex prehabitis.” Còpies al Vat. lat. 11585, folis 212-22v; CLM 10566, iii, folis 57^v-75. Altres mss.: British Library, Royal 12. E. XXV, folis 86-93; Oxford, Merton, 296, folis 147vb-152^{tb}. La còpia a E comença al foli 67i: “sit mensura ipsius locati, adequatur locatum suo loco.”

8. Folis 67ra-82vb. [Gonçal Hispà, O.F.M., mort el 1313, *Conclusiones Metaphysicae Aristotelis*.] Capçalera dels folis: *Liber Aristotelis Methaphysice* ... “Conclusiones Methaphysice Aristotelis quas ipse in hoc libro probare ac determinare intendit ... ipsi honor et gloria in secula seculorum. Amen.” Còpia al CLM 10566, iv, folis 2-64^v. Altres mss.: Erfurt, Amplon. F. 297 (començament del XIV; anglès? Aquest ms. també conté els ítems 4 i 9), folis 33-40^v; *ibid.*, F. 318 (començament del XIV; italià?), folis 1-16^v; Vat. lat. 901 (XIV, de Bruges; també conté l’ítem 4), folis 171-3 (incomplet); Bruges 500 (XIV, Dunes), folis 102-19; Erlangen 434 (XIII-XIV; probablement copiat a Montpeller, per un monjo de Heilsbronn), folis 43-62; Ottob. lat. 1816 (XIV, *olim* Altaemps), folis 2-15^v (conté la “segona edició”, revisada); Lisboa, Bibl. Naz., Fondo geral 2299 (segona meitat del segle XIV, de França; conté també l’ítem 4), folis 257-300; Cambridge, Peterhouse, 102 (segona meitat del segle XIV), folis 128^v-141; Venècia, Seminario Patr., M. III. 26 (XIV-XV); Vat. lat. 2185 (XV), folis 29-38^v; CLM 4379 (XV), folis 35-54^v (St. Ulrich, Augsburg). Edició: L. Wadding, *Ioannis Duns Scoti opera omnia*, VI, París, 1892, pàg. 601-67. Díaz 1727. Vegeu L. Amorós, *Fr. Gonsalvi Hispani O.F.M., Quaestiones disputatae et de quodlibet*, Quaracchi, 1935. Vegeu pàg. 245 més amunt.

Foli 67^r, marge inferior: “Propositiones que sunt in fine cuiuslibet libri istorum Metafysicorum non sunt ab illo qui hoc opus compilavit, sed addite ab extraneo, loco ubi invente fuerint” (és a dir, en el ms. desconegut utilitzat per Le Myésier). Les “Propositiones” no apareixen en l’edició existent. Algunes notes marginals. Foli 71va (vii, 42, ed. cit., pàg. 619): “Demonstratio non est de corruptibilibus, 324” (vegeu l’ítem 96).

Foli 80va (xii, 40, pàg. 657: “oportet quod in nobilissimo actu sit nobilissima delectatio; nobilissimus autem actus intellectus est in apprehensione optimi intelligibilis”): “Hic sensit Aristoteles occasionem [?] beate Trinitatis, scilicet operationem Dei intrinsecam.” Foli 81ra (xii, 56, pàg. 659: “Et quia Aristoteles ponit mundum aeternum”): nota, “libro Topicorum”, referència que no és clara. Cf., tanmateix, *De caelo*, 281^a-283^b. Gil de Roma (ítem 9, i, 3, pàg. 4) assenyala que Aristòtil sosté que el món és etern i cita *Phys.* VIII.

9. Folis 82vb-84ra. [Gil de Roma, O.S.A., mort el 1316,] *Errores philosophorum*. “Quoniam uno inconvenienti dato multa secuntur ... quia ex anima et corpore fit animal.” Incomplet. Conté només els cap. i-vi, art. 5 (cf. ed. J. Koch, Milwaukee, 1944, pàg. 28, línia 5). Còpia al CLM 10566, iv, folis 64^v-72. Molts altres mss., incloent-hi dos de la Sorbona: BN 16195 (final del XIII), folis 31vb-36va, i BN 16533 (XIV), folis 47-52^v, incomplet. El text també apareix al ms. Erfurt, Amplon. F. 297, foli 41^{ra-va} (incomplet). Aquest ms. també conté els ítems 4 i 8. Vegeu més amunt, pàg. 246.

Per a la llista d’“Errores Averrois” al marge del foli 83va, vegeu Koch, pàg. x.

Titulus Electorii (folis 86ra-90rb).

10. Folis 86ra-89va. [*Vita Beati Raimundi Lulli*.] “Ad honorem, laudem et amorem solius Domini Dei Nostri Ihesu Christi, Raymundus quorundam suorum amicorum religiosorum devictus instancia ... apud quandam nobilem, civitatis Ianue, et apud quandam nobilem civitatis Maioricarum.” Còpia fragmentària a *B* (ms. Karlsruhe, St. Peter, perg. 92), folis 1 i seg. (Vegeu Hillgarth, apèndix VIII, pàg. 447; ROL, SL, 1, pàg. 3 i seg.). Edició a ROL 8, pàg. 259-309. Sobre la transmissió vegeu també Hillgarth, apèndix X.

La majoria de les notes marginals a la *Vita* purament criden l’atenció de llocs remarcables en el text i no afegixen res de nou, per exemple (sobre I, 8, pàg. 276), foli 86^r: “Tria promissa R(aymundi): velle mori pro Christo convertendo infideles; de monasteriis impetrandis pro diversis; de libro faciendo per quem possent converti” (cf. la capçalera dels folis de la *Pars nona magna*, més avall 406). Foli 87ra (sobre IV, 18, pàg. 283): “Prima via Rome; prima via Parisius; primo legit.” *Ibid.*, sobre IV, 19, on la *Vita* es refereix a Bertold, canceller de París, afegix: “de Sancto Dionisio”, i, referint al retorn de Llull a Montpeller, “1289”. *Ibid.*, al marge inferior (IV, 18 - VIII, 35, pàg. 283-96): “Post ‘ivit Remundus’ scribatur usque ‘tempore igitur Clementis’, et est tota ista scriptura pro historia ubi transfretat primo Tunicium, et revertitur ad papam [et ad] reges Francie, Maiorica(rum), Sicilie, Cipri et ... Deinde incipiatur scribere ‘Post hoc ivit Remundus’ usque ad ‘Hinc Remundus regressus Maioricas’ [*Vita*, VIII, 31 - IX, 36, pàg. 293-7], et hic incipit istoria de transfretassione Bugie [*ibid.*, IX, 36 - X, 40, pàg. 297-300], et scribatur totus liber cum numero librorum suorum” [XI, 44, pàg. 302-3]. R. d’Alòs assenyala que aquestes notes probablement es refereixen a les miniatures IX, VIII i X (en aquest ordre) a *B*; vegeu les làmines IX, VIII i X, i Hillgarth, apèndix VIII. Foli 88va (sobre VIII, 32, pàg. 294: “Deinde aduenit ad regem Maioricarum”): “Dehinc ad regem Maioricarum, deinde Parisius et artem publicam legit, regi Francie locutus est.” Sobre VIII, 33 (pàg. 294-5): “Transfretassio in Ciprum R(emundi)”; “venit Remundus ad regem Cipri, qui non curavit de bono.” Foli 89rb (sobre XI, 44, pàg. 302-3): “Petitiones Remundi.”

11. Folis 89va-90rb. [*Catalogi librorum Raymundi Lulli.*] Capçalera dels folis: *Libri quos ipse fecit sunt hii qui in hac pagina continentur*. Editat a Hillgarth, apèndix II, pàg. 335-45. Per a les notes marginals als dos catàlegs vegeu *ibid.*, i per a la important nota al marge inferior del foli 90^f, cap. IV, pàg. 195.

Prima pars magna disponens ad Electorium Remundi (folis 90bis^v-146vb).

12. Foli 90bis^v. Figura circular. Còpia al CLM 10561, ii, foli 4^v. Vegeu làmina XVI.

13. Folis 91^f-121C^f. [Tomàs Le Myésier, *Introductio in Artem Remundi.*] “Hec figura initium est partis per quam homo rationalis ... viciis est habituatus, oppositis virtutum habitibus positivis.” Copiada parcialment als mss. B, folis 14^f-27^f (ROL, SL, pàg. 75-278) i Vat. lat. 11585, folis 123-54, 171-7^v. Còpies completes: CLM 10561, ii, folis 5-65 i 10574, 114 folis (ambdós del segle XVII). Aquesta obra de Le Myésier conté un llarg extret del “Liber Chaos” lul·lià (Bo II.B.10a), ed. Salzinger, III (4), pàg. 1-13. “Essentiam cahos in quatuor partes esse divisam intelligimus ... nequaquam potest eam perfecte sentire.” Le Myésier tenia una còpia d’aquesta obra (Hillgarth, apèndix II, núm. 71, pàg. 340; ROL, 8, pàg. 306). El fragment és omès en les dues còpies incompletes. La *Introductio* també inclou la major part del *Liber de potentia, obiecto et actu* de Llull, també en possessió de Le Myésier (vegeu cap. VI, pàg. 250 i notes 187-9). Per a la *Introductio* vegeu cap. VI, pàg. 250 i seg. Per al text dels folis 91^f-98^v i per a algunes notes marginals a l’obra, vegeu Hillgarth, apèndix V.

Realis dispositio intellectus ad Artem et est Remundi (folis 122ra-146vb).

14. Folis 122ra-125^{tb}. *De naturali modo intelligendi*. “Cum dicant quidam naturaliter Deum esse infiniti vigoris ... ut ab avaritia inimicitia, et a gula ebrietas et huiusmodi.” Incomplet. Omet la dist. viii. París, maig de 1310. Bo IV.26. ROL, 6, pàg. 177-223. Font, ms. BN 16615, folis 63-7 (foli 63, damunt el text: “Iste liber debet esse in fine partis dispositive”; copista: “Factum”).

Foli 122ra, al marge inferior (començament de l’obra): “Vade ad *Arborem philosophie*, 7° folio, pagina 2^a, sub manu, ubi est in glosa quomodo intellectus attingit et invenies optimum modum intelligendi ... [?], et non videris modum istum nisi bene poteris percipere totum modum intelligendi.” Remet a la còpia de l’*Arbor philosophiae desideratae* de BN 16116, foli 91, *De E.U. - De F.L.* (Salzinger, VI (4), pàg. 22; cf. ORL, 17, pàg. 457). *Ibid.*: “Vade ad *librum de Memoria*, 2ª pagina, ubi invenies glosa optima” (= BN 16116, foli 17, el començament del *Liber de memoria*: “Dicitur quod memoria est ... [?], eo quia remittit species quas recipit ... et ideo requirit Ars ista quod artista requirat species antiquas per illum modum per quem memoria recepit illas...”; ed. ROL, 20, dist i, 2, pàg. 294 i seg.). Foli 122^{tb} (dist. iii, pàg. 191: “Intellectus naturaliter per se intelligit, cum sua natura est intelligere”): “247^{tb}” (ítem 87, “Intellectus quandoque habet maius intelligere, quandoque minus, sicut voluntas in uno tempore diligit magis quam in alio”; cf. Salzinger, V (4), pàg.

7, col. 1); “291ra” (ítem 92, *De venatione situs per regulas et primo per primam*); “192rb” (ítem 74, ed. cit., pars ix, 4, pàg. 232-5, especialment línia 70 i seg.: “anima uere rerum essentias attingit”); “146rb” (ítem 15, dist. ix, pàg. 154, *De entitate Dei*, 2: “Dum intellectus considerauit sic essentiam Dei, desiderauit cognoscere: Vtrum ipse apprehendat ipsam uere et realiter.”). *Ibid.* (dist. iii, pàg. 191: “Intellectus intelligit faciendo hipotesim”): “497rb” (ítem 124). Foli 123rb (*De syllogismo*, dist. iv, pàg. 197: “Intellectus est unus; et sic ratione suae unitatis habet unam naturam intelligendi. Sed quia plures sunt modi faciendi syllogismos, multipliciter intelligit...”): “Vade ultra 296^{rb-v}” (ítem 92, dist. vii, *De venatione medii naturalis*: “Ad venandum medium naturale facimus sillogismos quatuordecim”); “366ra” (ítem 98, dist. iv, 2; vegeu més avall, *ad loc.*). Foli 123va (dist. v, *que est de modo intelligendi per principalem philosophiam*; ed. cit., pàg. 198 i seg.): “510vb” (ítem 132, *De creatione*, ed. Salzinger, IV (10), pàg. 36); “ante 98^r in glosa” (vegeu Hillgarth, pàg. 429, n. 49).

15. Folis 125rb-146vb. *De ascensu et descensu intellectus*. “Quoniam sunt aliqui homines seculares ... quod soli Filio Dei convenit assumpsisse carnem, ut Filius Dei esset Filius Virginis gloriose.” Aquí es donen les dist. i-ix de l’obra; per a la dist. x vegeu més endavant, l’ítem 100. Cf. foli 146vb, al marge inferior: “Hic est finis realis dispositionis intellectus ad Artem, que ista sequitur, et habet questiones, que in fine totius operis habet totum locum.” Montpellier, març de 1305. Bo III.70. ROL, 9, 1-199. Font probable d’*E* aquí: BN 16615 (cf. l’índex, foli i^v), encara que aquesta part del ms. s’ha perdut (vegeu Hillgarth, pàg. 331). Còpies: CLM 10561, iv, 55 folis; BN 15099, folis 34-103^v (amb l’ítem 100); París, Bibl. Mazarine, 3501, folis 41-93 (tots del segle XVII). Còpies amb menys certesa que *E* en sigui el model: BN 17827, folis 382-472^v; Regin. lat. 1179, folis 1-165 (ambdós del segle XVII).

Foli 135rb ([dist. vi,] *De homine et primo de actu eius*, ed. cit. dist. vi, pàg. 88): “Vade ad *librum de Anima*, 428rb” (ítem 112, pars i, species 1, ed. Salzinger, VI (6), pàg. 2: “quia Deus est amabilis creavit creaturam amativam; has tres potentias creatas activas esse oportet, ut Deus sue memorabilitati, intelligibilitati et amabilitati iniuria non faciat”); “Potentie anime sunt de essencia anime, 430va” (*Ibid.*, pars ii, pàg. 12: “Anima est substantia et propter hoc est substantia quoniam est ex partibus substantialibus, videlicet de memoria, intellectu et voluntate”). Foli 136rb (*De natura hominis*, dist. vi, pàg. 95: “Dum sic intellectus facit scientiam ... quaerit: Vtrum quando anima rationalis uenit ... alias potentias destruat, quas inuenit?”): “Hoc quod tangit quod non fiat resolutio usque ad materiam primam, 255vb” (ítem 88, *De questionibus solutis per factas in 2ª parte*, ed. Salzinger, V (2), pàg. 56: “Utrum in generatione et corruptione fiat resolutio usque ad primam materiam”). Foli 136va (*ibid.*, pàg. 96: “Iterum ascendit intellectus ad animam rationalem, et quaerit: Vtrum tres suae potentiae, scilicet intellectus, memoria et uoluntas, sint una natura aut plures?”): “379rb” (ítem 100, *De quaestionibus de natura hominis*, dist. x, 6, pàg. 182: “Vtrum intellectus et memoria sint una potentia aut plures?”). Foli 141va ([dist. vii,] *De probatione novitatis caeli*, pàg. 126 i seg.): “530rb” (vegeu l’ítem 136); “275va” (vegeu l’ítem 91); “523rb” (vegeu l’ítem 135). *Ibid.* ([dist. viii, 1], pàg. 128: “Intellectus insinuat affatui, quod dicat, quod angelus est illa creatura, quae est similis magis Deo”): “42[8ra]” (ítem 112, pars i, species 1, ed. Salzinger, VI (6), pàg. 2: “Et si aliquis dicat

quod illas tres predictas potentias activas habent angeli”). Foli 146ra ([dist. ix,] *De communitatibus et proprietatibus Dei*, pàg. 152): “Pro ista materia vade ad Questiones super Sententias, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 24, 25 [BN 16117, folis 4^{r-v}, 5^v-7, 7^v-9, 12^{r-v}; ed. Salzinger, IV (5), pàg. 7 i seg., 10-3, 15-8, 25 i seg.] et vade ad *Quinque homines sapientes*, fol. 87 et ad fol. 106” (BN 16117, folis 121^v, 140^v, *De disputatione latini et greci*, ed. Salzinger, II (3), pàg. 4, i pars iv, 1, 4, pàg. 43). Foli 146rb (pars ix, *De entitate Dei*, pàg. 154: “Dum intellectus ... realiter”, com a l’ítem 14, nota al foli 122rb): “192rb” (vegeu l’ítem 74). *Ibid.* (pars ix, pàg. 154: “fides est magis alta per credere quam ipsemet per intelligere; quoniam sicut oleum est, et natat supra aquam, sic fides supra intellectum”): “340rb” (ítem 95, dist. iv, 1, quaest. iv, *De primo modo*, 18, ed. Salzinger, V (1), pàg. 97: “quantum humanum intellectum intelligendo plus attingere contingit, magis oportet eum ignorare”).

Secunda magna pars Electorii. Ars magna universalis (folis 147ra-318vb). *Theorica* (folis 147ra-207vb).

16. Foli 147ra. *Ars inventiva. De prologo*. “Ars presens ab Arte Demonstrativa descendit ... infra tamen manifesta quod non contradicimus nobis.” Montpellier, 1289. Bo III.1. Ed.: Salzinger, V (1), pàg. 1 i seg. Font probable ms. Arras 100, que va pertànyer a Le Myésier (vegeu Hillgarth, apèndix I, pàg. 321). Còpia al CLM 10562, i, foli 2. Vegeu més avall, els ítems 24, 32, 38, 39, 95, 105.

Foli 147ra: “242rb” (vegeu l’ítem 85). “Vade libro *Quinque hominum sapientum*, 105, lin. prima” (= BN 16117, foli 139vb; ed. Salzinger, II (3), pàg. 42, col. 1: “et licet secundum facultatem nostri eloquii multum improprie nos oporteat loqui de Deo...”). Més endavant: “Quia si quandoque videamur errare non imputetur Arti sed impericie nostre, vel defectui significatorum, quam propter etiam videtur alioquin contradicere, et quia non distinguitur de materia subiecta, si propter causas tales vel consimiles ... videtur errare sue impericie imputetur, quia non est ratione Artis, propter quod submittit correctioni ecclesie hic et ubique.” (Cf. Llull, cap al final de l’ítem 16: “correctionem ecclesie romane sacrosancte suppliciter imploramus, quoniam non ratione Artis seu artificii sed ratione ignorantie errare contingit...” Vegeu més amunt, cap. VI, pàg. 300.)

17. *Ibid.* [*Ars generalis ultima*, De prologo.] *Ex Arte Magna*. “Et quoniam multas artes fecimus generales ... (foli 147rb) et minoritas, ut patet in figuris.” Lió-Pisa, novembre de 1305 - març de 1308. Bo III.80. ROL, 14; el passatge correspon al prol., pàg. 5 i seg. La font dels extrets de l’*Ars generalis* a E és BN 16115 (vegeu cap. V, n. 65). Còpia a CLM 10562, i, folis 2^v-3. Vegeu més avall, els ítems 19, 22-3, 35, 40, 42, 45, 50, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 70-2, 74, 76-7, 79-83, 89.

Foli 147ra, al marge inferior: “245^v” (ítem 87, ed. Salzinger, V (4), pàg. 1).

18. Foli 147rb. *Ex Tabula Generali*. “Multa sunt alia principia generalia, sicut iusticia, perfectio ... de ceteris rebus similis istis.” Tunis - Nàpols, setembre de 1293 - gener de 1294. Bo III.11. Ed. Salzinger, V (2), pàg. 1. L’obra és al catàleg de 1311 (núm. 11) i en tenia exemplar Le Myésier (vegeu Hillgarth, pàg. 336; ROL, 8, pàg. 304). Còpia al CLM 10562, *loc. cit.* Vegeu, més endavant, els ítems 20, 25, 33, 41, 43-4, 56, 58, 60, 62, 64, 66,

78, 84, 88, 101.

19. *Ibid. Ex Arte Magna*. “Et dicuntur generalia pro tanto omnes enim bonitates aliarum scientiarum ... et equi et sic de aliis.” Vegeu l’ítem 17; ed. citada, prol., pàg. 6 i seg.

20. *Ibid. Ex Tabula Generali*. “Causa quare hec scientia est inventa ... (foli 147va) cum regulis, questionibus et eorum naturis.” Vegeu l’ítem 18; ed. cit. pàg. 2. Utilitzat a *B* (vegeu Hillgarth, apèndix VIII, pàg. 452; ROL, SL, pàg. 15-6).

Foli 147rb, al marge inferior: “67vb in secundo [?] *Metafisicorum* et vide totam paginam [67^v] et vide tertiam columnam [68ra] et ibi invenies quod finis speculative est veritas 68rb (Con. 4).” Vegeu l’ítem 8, ed. Wadding, pàg. 604. “41va in fine” (ítem 4). La major part dels folis 147^v-148^r, en blanc. Foli 147^v, al peu: “Et quia hoc *Electorium* est magnum et ex multis electum, ignorare eius constructionem, eius ordinem et intentionem finalem et partium situationem et contrarium [?] eiusdem [est?] magnus defectus, ideo in brevibus et visibilibus figuris hic introducimus.” Sens dubte, Le Myésier tenia la intenció de posar aquí una figura com la que hi ha a *B*, foli 13^v; cf. Hillgarth, apèndix VIII, pàg. 447, o ROL, SL 1, pàg. 68-72. Una altra nota, a sota d’aquesta: “Hic debet esse divisio partium libri et ratio ordinationis earum, et deductio finis principalis intentus, sed hic non est locus, quia debet divisio partium precedere omnes partes vel ... [?], sed hic bene posset esse divisio partium Artis ad ... [?].” Vegeu més amunt, cap. V, n. 65.

21. Foli 149ra. [Tomàs Le Myésier, *Nota*.] *Nona pars magna* [ítems 139-41]. “Excitatis et imunitis [invitatis?] christianis, ad omnes futuras ... magnam et sempiternam glorificationem. Amen.” Un afegit d’altra mà, aparentment irrellevant en el context. Còpia al CLM 10562, ii, foli 4. Vegeu, més amunt, cap. VI, n. 300.

22. Foli 149^r. Figures A i T de l’Art, amb les altres dues només en esbós. Cf. ed. cit. [ítem 17], entre les pàg. 10-1.

23. Folis 150^{rb-vb}. [*Ars generalis ultima*, pars ii.] “Figure sunt quatuor ut patet in presenti pagina ... contrariativum autem sive disiunctivum, negativam.” Ed. cit. [ítem 17], pars ii, pàg. 10-20. Omès al CLM 10562.

Foli 150ra, al marge inferior: “67ra in primo *Metafis[icorum]*, ad manus, est per vocabulas [?] tales.” Vegeu l’ítem 8, *loc. cit.*: “nulla cognitio sensitiva est scientia vel sapientia, sed experientia est cognitio sensitiva ... quanto aliquis magis considerat causam, magis est sapiens, ut artifex quam expertus.” Ed. Wadding, pàg. 602.

24. Folis 151^r-152^v. [*Ars inventiva: Definitiones, divisiones et expositiones principiorum*.] “Bonitas : Diffinitio : Est ratione cuius bonum agit bonum ... Ratio quare Gloria est principium huius Artis ... per superiorem gloriam vel inferiorem.” Ed. cit. [ítem 16], pàg. 3-6. Còpia a *B*, folis 30-1 (ROL, SL, pàg. 288-95). Còpia dels folis 151-6^v al CLM 10562, ii, i al 10582, folis 52-82^v (ambdós del segle XVII).

Foli 151^r, al marge inferior: “290ra invenies quod unita entita Bonita[s] Veritas non convertantur, quamvis bonum et verum convertantur, et ponit rationem.” (Vegeu l’ítem 92,

dist. iv, *De venatione habitus per principia*.) “Utrum Bonitas et Eternitas convertantur ... ens et verum convertantur, vade 415vb” (ítem 107, *Utrum ens et verum convertantur*). “In *Magna Arte*, capitulo de centum formarum, ostendit quod entitas et Bonitas non sunt ... [?] Vade 210ra, *De applicatione*” (ítem 76, pars x, 14, *De entitate*, ed. cit., pàg. 325). Foli 151^v: “Hic duo principia [*scil.* Duratio et Potestas] indigent alia declaratione, 247^{tb} ad manum” (ítem 87, dist. iv, ed. Salzinger, V (4), pàg. 6: “Quare Duratio et Potestas non sunt principia simpliciter per seipsas sine principio. Solutio. D.E.T.E...”). Foli 152^r, al marge inferior: “Philosophus apellat Gloriam se delectationem deductionem, 80va” (ítem 8, lib. XII, 40: “Deductio autem est quod in intelligentia apprehendente seu intelligente ipsum primum movens est perfectissima delectatio, quam ibi vocat deductionem”, ed. Wadding, pàg. 657. Le Myésier sembla recordar aquest passatge a propòsit de la definició de *Voluntas*; cf. *Ars inventiva*, pàg. 5).

25. Folis 151^r-152^v. *Glossa sumitur de Tabula Generali R[emundi]*. “Hoc quod modo diximus de Bonitate, sua diffinitio est ... habendo magnas divicias, et hoc idem sequitur de ceteris similibus rebus.” (Aquesta *Glossa* és una anotació marginal al text de l’ítem 24.) Vegeu l’ítem 18. Ed. cit., pàg. 6-9, col. 2 (una mica abreujat).

26. Foli 152va. [Tomàs Le Myésier, *Nota*.] “Diffinitis principiis secundum Artem Inventivam et ipsis expositis, ut apparet, oportet ostendere quod talia principia sint universalialia, quod sint substantialia, quod sint primitiva, vera et necessaria. Ideo sumere possumus ex libro Remundi *De experientia realitatis artis*, rubrica de prima distinctione.”

Foli 152va, al marge: “In declaratione naturarum principiorum tria oportet esse diffinitioni, et hoc est modum hic quomodo potest fieri bona diffinitio, sed est ostendere correlativa innata [vegeu els ítems 28-9], que ibi manifestantur. Totum [?] est quod ibi declaratur eorum realitas, necessitas, primitivitas, substantialitas, universalitas et veritas et simplicitas, et quod sint per se nota; vide in *Breviculo* post diffinitiones prime figure, capitulo secundo, sed non declarat [?]” (es podria referir a B, foli 29^{tb}, *Ars brevis*, pars ii, 1; ROL, SL, pàg. 284 i seg.).

27. Folis 152va-153ra. [*Tractatus*] *de experientia realitatis artis [generalis]*. “Ista vero sunt principia primitiva, vera, realia, necessaria et substantialia ... quoniam potentie inferiores non possunt obiectare ita alta subiecta, sicut potentie superiores.” Montpellier, novembre de 1308. Bo IV.4. ROL, 11, pàg. 169-221; el passatge correspon a la dist. i, pàg. 179 i seg. Font: BN 16116, foli 102^v. Vegeu els ítems 85, 97, 124. Còpia parcial a B, foli 33^{tb} (ROL, SL, pàg. 307). Foli 153ra, una marca al marge assenyala el començament del passatge a copiar, i una nota diu: “In B[*reviculo* ?].”

Foli 152^v, al marge inferior: “Vade 497^v] ad *Demonstrationem per equiparantiam*, et est optimum quare sunt prima” (vegeu l’ítem 125). “365^{tb} dicit ante quod principia sunt necessaria” (vegeu l’ítem 98: “Diximus de syllogismis, pertinentibus decem et octo principiis *Artis generalis*, per quos ostensum est, quod principia *Artis generalis* sunt uera et necessaria”; ed. cit., dist. iv, pàg. 60). “Quod principia sint quodlibet in se simplex, et non compositum ex suis correlativis, 142vb” (ítem 15, ed. cit., dist. viii, pàg. 134, *De simplicitate et compositione angeli*, 7: “Dum sic considerat intellectus, quaerit: Vtrum sua bonitas sit

composita ex bonificatiuo, bonificabili et bonificare?"). "298ra" (ítem 92, *De venatione essentie et esse per regulas et primo per B*, dist. viii: "Per primam regulam queritur utrum in unaquaque essentia possint esse tria correlativa sine divisione ipsius essentie"). "Vade ad Secundum Metaphisice, 67vb" (ítem 8, lib. II, ed. Wadding, pàg. 604 i seg.). "Quod sint primitiva, 324^v ad manum" (ítem 96: "appellamus ista principia prima simpliciter et absolute", ed. cit., prol., pàg. 217). "Et Aristotiles ante 38va" (ítem 4). "Et finis invenire statim a quo oritur hoc capitulum vade ultra 236^v" (ítem 85). "136va" (ítem 15, dist. vi, *De natura hominis*, 3-8, ed. cit. pàg. 95-7). "Principia prima cognoscantur sine distinctione, quia per se manifesta sunt et quia nobis magis nota sunt, sunt demonstrationis principia, quia illa nullus ignorat." "Conformitas intellectus ad rem est ipsa veritas."

28. Foli 153ra [Tomàs Le Myésier, *Nota*] *de correlativis innatis*. "Ostensum est de principiis prime figure simul quod sint principia substantialia, primitiva et necessaria, per ea que dicta sunt in *Libro de experientia realitatis artis*; iterum potest assumi ex quolibet per se probatio eorum ex *Libro de correlativis innatis*; primo capitulo de principiis primis, veris et necessariis, cum dicit: 'Bonitas est ...' (continua a l'ítem 29). Còpia a B, foli 33rb (ROL, SL, pàg. 307).

29. Foli 153^{ra-va}. [*Liber correlativorum innatorum*, dist. i.] "Bonitas est primitiva, vera et necessaria, qua bonitate omnia que sunt bona sunt ... in pena et labore, quod est impossibile." "Talia [tria?] correlativa intendimus venari per principia supradicta ... et a fine prolongata, quod est impossibile" (dist. ii). París, febrer de 1310. Bo IV.24. ROL, 6, pàg. 117-52; els passatges corresponen a dist. i, pàg. 130, i dist. ii, pàg. 132 i seg. Font: BN 16116, folis 75-6. Cf. foli 75, nota: "Omnia supradicta debent fieri in glosa." Vegeu també l'ítem 145. S'han utilitzat gairebé tots els passatges del llibre, en alguna o altra part d'E. Còpia a B, folis 33rb-34rb (ROL, SL, pàg. 307-11).

Foli 153^r, al marge inferior: "275vb. Hic invenies quod correlativa non diversificant essentiam" (ítem 91, dist. i, 3, *De causa materiali*, ed. cit., pàg. 46: "ipsa correlativa sunt idem per essentiam, et differunt relatiue"). "375^v per totum" (ítem 98, *De inventione correlativorum per novem subiecta, cum vicesima fallacia*). "83vb signo 1 ad manum" (ítem 9, ed. Koch, pàg. 20: "Ulterius erravit in eodem 12° [Methapysicae] ... nam omnes alie forme [praeter primam] diversificant in essentia et quiditate, ut ipsemet subdit"). "98^r in glosa" (vegeu Hillgarth, pàg. 429). "253rb optime" (ítem 88, ed. Salzinger, V (2), pàg. 33 i seg., *De VI^a parte, que est de regulis et primo de prima*: "...Utrum Bonitas habeat in se essentielle bonificativum ... Solutio..."). "298ra" (ítem 92, dist. ix, *De deo ad distinctiones applicatio*, 1: "Si queratur quid habet Deus in se sibi coessentiale, respondendum est quod habet sua correlativa substantialia ... Si queratur utrum in essentia Dei sue coessentiales rationes habeant equales actus, sicut sua Bonitas ... respondendum est quod sic." "Aristoteles, libro *Predicamentorum*, capitulo de relatione, dubitat de questionibus [?] relativis, que subiecte videntur, et non est, ut dicit, 'confidencia determinare de incertis, nisi sepe pertractata sint; dubitare de incertis non est inutile'. Et glose dicunt quod [dare] rationes ad utramque partem non est inutile; sunt enim [?] tales prope videre verum, dubitantes moventur ad inquirendum verum, ut in veritate quiescant" (vegeu l'ítem 44; cf. Aristòtil, *op. cit.*, ed. L. Minio-Paluello, *Aristoteles Latinus* (translatio Boethii), i, 1-5,

Bruges-París, 1961, pàg. 23). “Vade ad *Quinque Hominum Sapientum*, fol. 104 ad manum” (= BN 16117, foli 138^v, ed. Salzinger, II (3), pars iv, 1, 3, pàg. 39: *Quod pluralitas sit in tribus tantum personis, nec in pluribus nec paucioribus*). “497va” (ítem 125). “In *Condemnatis*, 78, questione 135, ostendit quod bile est de essentia tivi et are ipsius intellectus” (= BN 16117, foli 78^v, *Declaratio Raimundi*, ROL, 17, pàg. 361).

30. Foli 153^{va-b}. *De substantia et accidente* [*Liber de venatione substantiae, accidentis et compositi*]. “Bonitas est ens, ratione cuius bonus agit bonum, ipsa bonitas per se simplex est ... delectatio accidentalis esset superius et delectatio substantialis inferius, quod est impossibile.” Montpellier, febrer de 1308. Bo III.87. Inèdit. Le Myésier en tenia una còpia (catàleg de 1311, núm. 75; Hillgarth, pàg. 340; ROL, 8, pàg. 306). Vegeu els ítems 34, 43, 46, 51, 92, 103. El present fragment prové de la dist. ii (cf. ms. Palma, Biblioteca Pública, 1050, segona meitat del segle XV, folis 35^v-36).

31. Foli 153vb. *Ex Arte Amativa*. “Principia huius Artis generalia sunt neque alia principia istis altiora ... hoc idem sequitur de aliis huius figure principiis eo modo.” Agost de 1290. Bo III.2. Ed.: Salzinger, VI (1), pàg. 4-5 (dist. i, 1). Le Myésier en tenia una còpia (catàleg de 1311, núm. 21; Hillgarth, pàg. 336; ROL, 8, pàg. 305). Vegeu els ítems 36, 37. Còpia a B, foli 33^{tb} (ROL, SL, pàg. 306-7).

32. Folis 154^r-155^r. *Definitiones...* (cf. l’ítem 24). “Differentia : Diffinitio : Differentia est id per quod Bonitas, Magnitudo, etc., sunt rationes inconfuse ... unde principium istud per cetera principia deducendum est et e converso.” De l’*Ars inventiva* (vegeu l’ítem 16, ed. cit., pàg. 7-12). Còpia a B, folis 31^v-32^v (ROL, SL, pàg. 295-305).

Foli 154^r, al marge inferior: “431va, ibi invenies quod Differentia non diversificat subiectum vel entiam in esse rei unius [?], quia dicit remanent rationes inconfuse” (vegeu l’ítem 112, *De 2ª specie 2e partis*, ed. cit., pàg. 15: “Differentia essentiam bonitatis non diversificat sed unum concretum ab alio diversificat”). “Ante 130^{va-vb}” (ítem 15, dist. iii, *De entitate flammae*, 1-4, ed. cit., pàg. 58: “Probatum est, quod flamma est species realis...”). Foli 154^v (remetent a la definició de *Finis*, ed. *Ars inventiva*, pàg. 9 i seg.): “68^{ra-rb}; finis est propter quam sunt omnia alia et ipsum non est propter aliud” (vegeu l’ítem 8, lib. II, 10, ed. Wadding, pàg. 605). També remet a “40ra” (ítem 4). Foli 155^r, al marge inferior: “Ante 55va [ítem 4]; 65va [ítem 6, *in principio*]; in *Sententiis*, foli 14^{tb}, questione 32 ... in attributis” (vegeu BN 16117, foli 14^{tb}, *Disputatio eremitaie et Raimundi ... Sententiarum magistri Petri Lombardi*, ed. Salzinger, IV (4), pàg. 30-2: “Maioritas non potest esse sine minoritate ... in infinitate earum non possunt esse maioritas neque minoritas”). Aquestes últimes remissions es refereixen a la definició de *Minoritas* (*Ars inventiva*, pàg. 11 i seg.).

33. Folis 154^r-155^r. *Glossa de Tabula Generali*. “Oportet quod differentia sit universale principium in substantia, ut res esse valeant substantialiter ... per quam ista sunt in minoritate contra maioritatem, existentia concordantia cum minoritate.” Vegeu els ítems 18, 25. Ed. cit., pàg. 10-4, col. 2.

34. Foli 155va. *Ex libro de Substantia et Accidente*. “Differentia est per se ratio

omnium differentibilium sicut visus omnium visibilium ... sicut in receptaculo maris, quod est impossibile.” Vegeu l’ítem 30. De la dist. ii (cf. ms. cit., folis 36-7).

35. Folis 155vb-156ra. *Ex Arte Maiori* [pars iii]. “Principia vero aliqua sunt substantialia, aliqua accidentalia ... quod omnes bonitates sint magne equaliter.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars 3, pàg. 22 i seg. Còpia parcial a B, foli 33^{ra-b} (ROL, SL, pàg. 305-6. Folis 155vb, al davant del passatge copiat a B, nota: “Ponitur [?] in ultimata [?]”).

Folis 155vb, al marge inferior: “37rb [ítem 4, *in principio*]; ultra 216va” (ítem 76, pars x, 14, ed. cit., pàg. 366, *De logica*: “Nam logicus, uolens destruere principia huius Artis, quae sunt stabilia et immutabilia, confunditur.” Comenta el següent passatge de l’ítem 35: “amplius aliquis forte habens dentem canini et linguam serpentiam principia mea et eorum diffinitiones spernet et calumpnabit”).

36. Folis 156^{ra-b}. *Ex Amativa Arte: regula de diffinitione*. “Ipsas igitur diffinitiones duobus modis fieri oportet, videlicet secundum proprietates essentiales et proprietates accidentales ... et miraculorum actio et cetera similia istis.” Vegeu l’ítem 31. Ed. cit., pàg. 12-3 (dist. ii, 3).

Folis 156ra, al marge inferior: “70rb” (ítem 8, lib. VII, 8 i seg., ed. cit., pàg. 613 i seg.). “Vade ad novem subiecti [*sic*] libri Correlativorum innatorum” (vegeu l’ítem 145, dist. ix, *De sensitiua*, ed. cit., pàg. 149-50).

37. Folis 156^{rb-vb}. *Ex Amativa Arte: regula de substantia et accidente*. “Bonitas, Magnitudo, etc., sunt simplicia principia, ut in prima regula dictum est ... sicut coloris habitus vel figure, etc. huiusmodi.” Vegeu l’ítem 31. Ed. cit., pàg. 16-9 (dist. ii, 7).

Folis 156rb, al marge “144^v invenies de natura et correlativis” (ítem 15, dist. ix, *De natura Dei*, ed. cit., pàg. 144 i seg.).

38. Folis 157rb (157ra en blanc). *De Arte Inventiva* [títol anotat per Le Myésier al marge]. “Addito unoquoque terminorum huius Artis alii resultant inde conditiones huius Artis ... diffinitiones huius Artis et regule, sicut in questionibus allegantur.” Vegeu l’ítem 16. Ed. cit., pàg. 13 i seg.

39. Folis 157va-163ra. [*Conditiones seu axiomata ex mixtionibus principiorum elicita*, títol al CLM 10562, iii, foli 2.] “Bonitas, Magnitudo: bcd Quia Deus est Bonitas, Magnitudo et Veritas, etc., est ipse ens ... Equalitas, Minoritas; tikk Sicut Maioritas equalitatis consistit in maioritate coequationis principii et finis, sic minoritas equalitatis in minoritate coequationis principii et finis consistit.” De l’*Ars inventiva*, pàg. 14-36. Còpia: CLM 10562, iii, 16 folis.

40. Folis 163ra-167rb. [*Ars generalis ultima*, pars viii.] “Pars ista in duas partes dividitur, videlicet in mixtionem principiorum deductorum uno deducto cum alio. Secunda pars est de principiis deductis per regulas ... Minoritas consistit inter equalitatem et non esse et equalitas inter maioritatem et minoritatem.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars viii, pàg. 119-49. No copiat al CLM 10562; cf. iii, foli 16. La major part dels folis 167rb, 167^v i 168ra, en

blanc.

Foli 167^v, al marge inferior: “Vide si figura instrumentalis possit hic realiter [?] esse inter principia et regulas, in medio partium Artis vel inter maiores partes Artis.”

41. Foli 168^{tb}. [*De Tabula Generali*; cf. nota marginal de Le Myésier.] “Distinctio sequens est de regulis. Et est regula utilis ordinatio ex necessariis principiis procedens ... regulando principia in mixtione illa artificiali.” Vegeu l’ítem 18. Ed. cit., pàg. 15. Còpia dels folis 168^r-173^v al CLM 10562, iv.

42. Foli 168^{tb}. [*Ars generalis ultima*, pars iv.] “Regule sunt decem, scilicet utrum quid, etc., ut in alphabeto iam significatum est. Iste regule sunt decem questiones generales ... cum suis speciebus generalibus generales sunt.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars iv, pàg. 26.

43. Folis 168^v-173. [*De decem regulis*, títol al CLM 10562, iv.] “B. Utrum. Hec questio habet tres species ... Cum quo habet duas species ... ut substantia habeat magis nobiliora edificia et maiora.” Les *Regulae* 1 (foli 168^v) i 4-9 (folis 170^v-172^v) són preses, amb algunes addicions, del *Liber de venatione substantiae, accidentis et compositi* (vegeu l’ítem 30), dist. i, 2 (cf. ms. cit., folis 34^v-35^v). Les *Regulae* 2 (foli 169^v), 3 (foli 170), i 10 (foli 173) són preses, en allò essencial, de la *Tabula generalis* (vegeu l’ítem 18, ed. cit., pàg. 16, 21 i seg.). Còpia a B, folis 34^r-35^v (ROL, SL, pàg. 311-9), com a complement a l’*Ars brevis*, pars iv (ROL, 12, pàg. 214-7), i al CLM 10582, folis 83-96^v.

Foli 168^v, al marge superior (a la primera *Regula*, *Utrum*): “231^{tb}” (ítem 83, *in fine*). “542^{tb}” (ítem 138, *De secundo argumento*, ed. cit., versió I, pàg. 180). “In *Condempnatis*, fol. 59, questione 9” (BN 16117, foli 59^v, *Declaratio Raimundi*, ROL, 17, pàg. 274). “200vb” (ítem 74, pars, ix, 9, pàg. 278: “15. Credere non est finis intellectus, sed intelligere. Verumtamen fides est ei instrumentum ad eleuandum suum intelligere cum credere”). “461va” (ítem 122, *Incipit 5^a. Arbor*, ed. cit., pàg. 16). “Facere yposesim ut sit discursivus, 236va” (ítem 85, ed. cit., dist. v, pàg. 187, *De primo subiecto per primam columnam deducto*: “Nam intellectus primo facit hypothesim, ut per primam speciem primae regulae sit discursurus”). “Unde etiam philosophus *quarto Metafisice*, cum disputat contra negantes principia, docet incipere a significacione nominum, unde qui ignorant significata verborum de facili paralogisantur” (vegeu l’ítem 8, lib. iv, *in principio*, foli 68va = ed. cit., pàg. 606). Foli 170^v (*Regula* iv, *Quare*): “Si queratur in creatis quare aliquid est, respondendum quia sua causa est aut [?] fuit. 201ra nihil esse potest [?] sine causa vel sine fine” (ítem 74, *De fide per regulam C*, pars ix, 9, pàg. 279: “... quaeritur: Quare est fides? Et respondendum est, quod ipsa est, eo quia sua causa est”). Foli 171^r (*Regula* vi, *Qualitas*) “In omni ente creato oportet esse proprium et appropriatum, 318va” (una citació de l’ítem 93, *loc. cit.*).

44. Foli 168va. *De Tabula Generali*. “Regula ista est de possibilitate quia tribus modis consideramus ... hec regula generalis est ad omnes scientias.” Vegeu l’ítem 18. Ed. cit. pàg. 15.

Foli 168va, al marge: “*V Hominum Sapientum*, [foli] 86 col. 4 in principio inuenies quod veritas perferri [?] debet; ibidem 87 respice optima” (vegeu BN 16117, foli 121^{r-v} =

ed. Salzinger, II (3), pàg. 4). “Qui bene dubitat est prope videre verum: Philosophus, *Metafisicis* ... 253rb ad manum” (ítem 88, *De VI^a parte que est de regulis et primo de prima*, ed. cit., pàg. 33 i seg.). “Vade 505ra (ítem 131, ed. cit., pàg. 348). “542rb” (ítem 138, *De divina magnitudine*, ed. cit., versió I, pàg. 180: “... per terminos supra dictos potest cognosci magnitudo Dei et scientia et sua infinitas; sine quibus terminis intelligi non posset, amari et recoli”).

45. Foli 168^{va-b}. *De Arte Magna sumitur*. “Regula de B est Utrum et est de possibilitate ... in isto passu consistit tota virtus huius regule.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars iv, 1, pàg. 26.

Foli 168^v, al marge inferior: “Vade ante 122rb ad manum” (ítem 14, *De 3ª parte*, ed. cit., dist. iii, pàg. 191: “Ipse autem intellectus agens abstrahit species ab obiectis exterioribus et reponit in sua propria passione, in qua facit ipsas intelligibiles. Et sic acquirit intelligibile et intelligere peregrina, cum quibus naturaliter intelligit et arte facit scientiam. Et de hoc homo fundatus experientiam habet et nullam instantiam”).

46. Foli 168vb. *De venatione substantie et accidentis sumitur hoc*. “Diffiniatur Deus et cum conditione prime regule ... Sicut diximus de theologia per duo paragrapha predicta ita potest dici de quocumque queratur de ipsa, tenendo modum artificatum quem tenuimus in predictis.” Vegeu l’ítem 30. De la dist. ix (ms. cit., foli 72^{r-v}).

Ibid.: “De substantia et accidente 303^{rb[-va]}” (ítem 92, on aquest passatge [ítem 46] és repetit). “Ultra 308rb” (ítem 93, ed. cit., pàg. 182 *De consequentiis principiorum entis ueri et falsi*).

47. Foli 168vb. *Sumitur de libro de Intellectu regula prima*. Després de l’ítem 48 (foli 169ra): “Regule conditionem ‘quod hoc sit affirmabile vel negabile, per quod res sive subiectum est magis intelligibile, recolibile et amabile, secundum diffinitiones principiorum predictorum’, ipsis consideratis cum suis diffinitionibus et conditionibus in obiecto.” El *Liber de intellectu* va ser escrit a Montpeller el gener de 1304. Bo III.62. Ed. ROL, 20, pàg. 179-235.

48. Foli 169ra. [Le Myésier, *Nota*.] “*Libro Cahos*, capitulo de tempore, dicit quod ‘omne id quod melius intelligibile est et habitabile convenit cum esse; eius quidem oppositum convenit cum non esse. Restat tempus esse aliquod ens reale, aliter ignorabile conveniret cum esse et maioritate, intelligibile vero cum non esse et minoritate, quod est impossibile, et contra Dei Bonitatem, Magnitudinem et Veritatem, Sapientiam, Voluntatem, etc., quod est impossibile.’” Vegeu l’ítem 13. Ed. Salzinger, III (4), pàg. 33.

49. Foli 169ra. [*Idem*]: “*Libro de ente reali et rationis* sillogizat applicando regulam capitulo de celo, ut illum modum habeamus dicendo sic, ‘Quod Deus sit causa efficiens celi sic probo ... cuius effectus factus est celum.’ Isti duo sillogismi sunt primitivi, veri et necessarii ... quod est impossibile.” Viena del Delfinat, desembre de 1311. Bo IV.50. Ed. ROL, 16, pàg. 42-131; el passatge correspon a la pars v, pàg. 65. Font: BN 16116, foli 62 (cf., *ibid.*, nota marginal: “Optimum modum demonstrandi pro prima regula”). Vegeu els

ítems 91, 102.

Foli 169^f, al marge inferior: “*Sententiis*, foli 8, questione 15, vide optimum modum solvendi per Artem” (BN 16117, foli 9 = ed. Salzinger, IV (4), pàg. 18 i seg.). “Vade ad sextam columpnam *V hominum Sapientum*, ubi in margine scribitur ‘pro regula’ et scribas usque ‘nec vos amice’, et vade ad *Condempnatas*, 9 questione ad //” (aquestes indicacions al copista d’*E* no es van complir, ja que la major part del foli 169^f va quedar en blanc i cap de les obres mencionades no va ser extractada a *E*; per a les fonts indicades, cf. BN 16117, folis 121rb, 59^v [= Salzinger, II (3), pàg. 4, i ROL, 17, pàg. 274]). Foli 169rb: llarga nota de Le Myésier “Voces sunt significata [*sic*], libro *Periarmanias primo*, et de quolibet affirmatio vel negasio vera, et nunquam [?] simul, et oportet negassionem totum negare, quidem affirmatio dicat et eodem modo et secundum idem, aliter non contradiceret prope, et ibi ad veram, dictum [?] est de tempore presente, preterito et futuro, de universalitate et singularitate et contrariis, subcontrariis, mediatis, immediatis, ne veram contradictionem illudant et modo fallaciarum non inducant. Dicit in fine eiusdem primi libri *Periarmanias*, ‘sunt enim orationes vere quemadmodum et res’, est oratio vera vel falsa, in eo quod res est vel non est, non est vis de transmutassione ... [?] dum tamen sententia in nullo sit diversificata ... *Periarmanias* dicit quod ‘transposita nomina et verba idem significant’...” Cf. Aristòtil, *De interpretatione*, versio Boethii, ed. C. Meiser, Leipzig, 1877, especialment el cap. 9 (pàg. 12, línia 16 i seg.) i cap. 10 (pàg. 15, línia 26 i seg.) = 19^a, 20^b.

50. Foli 169^{va-b}. *De Arte Maiori sumitur*. “Regula de C est de quiditate ... Bonitatis, Infinitatis atque Eternitatis.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars iv, pàg. 28 i seg.

51. Foli 169vb. *De venatione substantie et accidentis sumitur*. “Secunda regula est de quiditate ... et in effectu actionum.” Vegeu l’ítem 30. De la dist. i (ms. cit., foli 34^v).

52. Foli 169vb. *Sumptum ex Tabula abbreviata [Ars compendiosa]*. “Secunda questio hec, que est de quiditate ... exemplum datum est de intellectu, ita dici potest de omnibus aliis rebus.” París, gener de 1299. Bo III.36. Cf. el catàleg de 1314, núm. 146; Le Myésier en tenia còpia (Hillgarth, pàg. 344). Ed. Ottaviano, pàg. 110. Vegeu els ítems 75, 86.

53. Foli 170^{ra-b}. *De Arte Maiori*. “Tertia questio est de materialitate et habet tres species ... quod dictum est de D.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars iv, 3, pàg. 30 i seg.

54. Foli 170^{rb-vb}. [*Ars brevis iuris civilis.*] *De investigatione*. “Tercia regula est de materialitate et habet tres species, scilicet primitivari ... et differt a specie lillii et viole etc.” Montpellier, gener de 1308. Bo III.78. ROL, 12, pàg. 257-389; el passatge correspon a la dist. i, pàg. 273.

[*Ars compendiosa Dei.*] “Tercia species est possessiva, sicut querere caliditas cuius est, et respondendum est quod est calidi et sic de quantitate, que est quanti.” Montpellier, maig de 1308. Bo III.84. ROL, 13; el passatge correspon a la dist. i, pàg. 24.

55. Foli 170va. *De Arte Magna*. “Quarta questio est de quare ... etiam virtutes et

vicia.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars iv, pàg. 33 i seg.

56. Foli 170^{va-b}. *De Tabula Generali*. “Regula ista est de formalitate ... de aliis rebus similibus istis.” Vegeu l’ítem 18. Ed. cit., pàg. 16 i seg.

57. Foli 171ra. *De Arte Magna Remundi*. “Quinta questio querit de quantitate ... ratione partium integralium.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars iv, pàg. 34 i seg.

58. Foli 171^{ra-b}. *De Tabula Generali*. “Regula ista tractat de quantitibus ... cum privatione habent concordantiam.” Ed. cit., pàg. 17.

59. Foli 171^{ra-b}. *De Arte Magna*. “Sexta questio querit de qualitate ... appropriate passiones.” Ed. cit., pars iv, pàg. 35 i seg.

60. Foli 171^{rb-vb}. *De Tabula Generali*. “Regula ista est de qualitate ... facienda ad questionem.” Ed. cit., pàg. 17 i seg.

61. Foli 171^{va-b}. *De Arte Magna*. “Septima questio querit de tempore ... subiective vel obiective.” Ed. cit., pars iv, pàg. 36 i seg.

62. Folis 171vb-172rb. *De Tabula Generali*. “Regula ista est de temporalitate ... aliarum partium substantie.” Ed. cit., pàg. 18 i seg.

63. Foli 172ra. *De Arte Magna Remundi*. “Octava questio querit de loco ... regula B.E.F.G.H.” Ed. cit., pars iv, pàg. 37 i seg.

64. Foli 172^{rb-vb}. *De Tabula Generali Remundi*. Foli 172rb: “Regula ista tradita est quatuor modis ... in seipso tantummodo erat.” Ed. cit., pàg. 19 i seg.

65. Foli 172va. *De Arte Magna*. “Nona questio est de modo ... bene intuenti.” Ed. cit., pars iv, pàg. 39 i seg.

66. Foli 172^{va-b}. *De Tabula Generali*. “Regula ista intellectum regulat ad investigandum ... non sit contra processum quinte distinctionis.” Ed. cit., pàg. 20 i seg.

67. Foli 173^{ra-va}. *De Arte Magna*. “Decima regula est de instrumentalitate ... proportionabiles intellectui humano.” Ed. cit., pars iv, pàg. 41 i seg.

68. Foli 173^v (al marge). *Alfabetum Artis Demonstrative*. “A Deum ... Z Falsitatem.” L’*Ars demonstrativa* va ser escrita a Montpeller cap a 1283. Bo II.B.1. Ed. Salzinger, III (2), pàg. 1. Núm. 9 al catàleg de 1311 (Le Myésier només en posseïa el *Commentum o Compendium*; vegeu Hillgarth, pàg. 335; ROL, 8, pàg. 304; cf. Salzinger, III (5), pàg. 2). Còpia (i també de l’ítem 69) al CLM 10579, folis 192-5 (segle XVII).

69. Foli 173^{va-b}. [*Regulae introductoriae Artis demonstrativae.*] “Omne particulare semper sub universali suo regulandum est, et omnia puncta infima sub transcendentibus ... Si accidat defectus solvendi per acquisitionem scientie recurrendum est ad orationem, ut per infusionem habeatur responsio.” Bo II.B.4b. Ed. Salzinger, IV (2), pàg. 4-6, núm. 7-39.

Foli 173va, al marge inferior: “In principio extensionis [Artis] 275rb” (ítem 91, *in principio*, ed. cit., prolog, pàg. 42: “Ista autem principia [*scil.* Bonitas, etc.] sunt generalissima, in tanto quod quidquid est, implicatur in ipsis. Et ideo, miscendo unum principium cum alio, tenendo modum Artis generalis, reuelatur secretum...”). “264rb” (ítem 89, *De quaestionibus evacuationis tertiae figurae*, cap. 8, ed. cit., pars xi, 2, pàg. 419: “extrahatur solutio a definitione Dei et a definitione bonitatis et magnitudinis, concordando definitiones et species regularum, tenendo affirmatiuam aut negatiuam. Et ista regula est infallibilis”). “410^{ra-rb}” (ítem 106, ed. cit., pàg. 47: “quia dictum est in Arte, quod mixtio principiorum et regularum Artis fieri debet solvendo dubia, et ad inveniendum secreta: ideo data est doctrina ad faciendum definitiones rerum miscendo principium cum principio, regulam cum regula, ut definitio appareat...”; *ibid.*, pàg. 51: “Ostendimus doctrinam ad definiendum res per quatuor species Regulae de C., unde sicut solvimus predictas questiones, possent solvi questiones sequentes, considerato hoc, quod sunt res de quibus queritur”). Foli 173vb, al marge superior: “*De quaestionibus Sententiarum* [q. 65], foli 27rb” (BN 16117, foli 27rb; ed. Salzinger, IV (5), pàg. 58 i seg., *Utrum angeli naturali dilectione diligant plus quam seipsum*, “probatio per impossibile”: compareu amb el text de l’ítem 69: “Facilius concludendum est per impossibilem quam per positionem et per obiectum propinquum quam per remotum”). Foli 173vb, al marge (contra “Sic concludendum est quod intellectuale preferatur sensuali et substantiale accidentali”): “439rb” (ítem 112, pars vii, ed. cit., pàg. 45: *Utrum anima sit in successione temporis*: “... Intelligit ergo intellectus prius per imaginationem quam per sensum”). Foli 173vb, al marge inferior: “Ad questionem multum generalem oportet accipere principia et regulas et facere mixtionem multum generalem: 409ra” (ítem 106, q. xlv, ed. cit., pàg. 36: “Que fuit necessitas sic creandi mundum? *Solutio.* Ad solvendum istam questionem oportet considerare secundam Regulam [*Quid*] et quartam [*Quare*] et etiam omnes regulas, et omnia principia Artis Generalis, et respondere ad questionem per modum Artis, miscendo principium cum principio, regulam cum regula et principium cum regula, et implicita reducere ad explicita, et hoc est, quia questio multum est generalis”). “Et vide *Artem valde abbreviatam* ultra finem” (vegeu, el segon catàleg, núm. 155, Hillgarth, pàg. 345). “In *Breviculo* fol. 35 col. 4, capitulo ultimo 10 regula ... [?]” (= *B*, foli 36rb, ROL, SL, pàg. 323 i seg., encara que la relació no és clara). “Artista imbutus in bonis moribus citius [?] adiscit, et secundum Remundum et secundum Aristotelem, *Secundo Eticorum.*” (Cf. el passatge final de la citació de les *Regulae...*, ítem 69; i, per a Aristòtil, cf. *Epitome Electorii*, Hillgarth, pàg. 399, línia 2 i seg.).

Foli 174ra: “*Doctrina Artis Generalis* dirigatur per parvas regulas *Demonstrative Artis* ... perfectum, simpliciter et absolute.” “Et vide ad *Reprobationes Adverrois* [*sic*], propositiones per quas ipse totum solvit” (vegeu l’ítem 108, foli 416^r, al marge). Foli 174rb, una llista de proposicions similar a la del 174ra, però més llarga: “Quod omnia Artis principia positiva, significancia perfectionem in Deo, sunt unum idem numero realia et realiter et alia principia privationem et defectum significancia causatis vel creatis conveniunt, aliquibus proprie magis, aliquibus minus. Quod Artis principia explicita in Arte

et implicita conceptus [?] sunt in causatis realiter et essentialiter et diversa et essentialium diversarum.” (Al marge: “Infra 250^{tb}”; cf. l’item 88, pàg. 23: “Bonitas et Magnitudo, etc., in creatis converti non possunt.”) Final de la llista: “Quod recipitur in aliquo oportet quod sit per naturalem modum recipientis et non per modum recepte rei ... ab uno eodem agente non diversificato in se nec natura sua.” (Al marge: “Vade ad *V Hominum Sapientum*, 105vb post manum” = BN 16117, foli 139vb, ed. Salzinger, II (3), pàg. 42, *De obiectionum solutionibus*: “qui veritatem vult de aliquo iudicare, debet illud speculari secundum illius naturam propriam et tractare”; contra aquest passatge hi ha una nota de Le Myésier, “*Non secundum modum recipientis*”, subratllant d’aquesta manera la contradicció entre les dues afirmacions.) Més avall: “201ra ad manum” (item 74, *De fide per regulam H*, pars ix, 9, ed. cit., pàg. 280). Contra “Quandoque de aliquid concluditur affirmative de eius essentia vel eius substantia et quandoque de eius operatione tenetur negativa et hoc accidit propter actus fluentes et refluentes ad finem vel ad oppositum finis”: “In glosa 251ra” (item 88, dist. v, 3, ed. cit., pàg. 26: “Concordant autem cum ista tali affirmatione regule de B. et de C., quia per affirmationem maiorem bonitatem in magnitudine consideramus et maiorem magnitudinem in bonitate quam per negativam”). “Nicil [*sic*] agit contra seipsum: 425vb ad manum [citació de l’item 111, *in principio*], sed agit propter finem vel perfectionem.”

Operatio intrinseca Artis (foli 174va-207vb)

70. Foli 174va-181ra. [*Ars generalis ultima*]: *Deductio principiorum per regulas et primo de Bonitate*. “Utrum Bonitas sit principium generale ... ad investigandum veras conclusiones.” Ed. cit., pars viii, pàg. 149-89. No copiat al CLM 10562 (cf. iv, foli 12^v).

71. Foli 181^{ra-va}. [*Ibid.*]: *De memoria deducta per omnia principia*. “Quia intellectus deductus est per principia et regulas et etiam voluntas, memoriam hic volumus deducere quare non est in figuris, sicut est intellectus et voluntas. Quoniam memoria est sic perfecta potentia ... obliviscitur, est habitus privativus ratione minoritatis.” Ed. cit., pars x, 14, pàg. 391-3, des de “Quoniam memoria...”

72. Foli 181^{va-b}. [*Ibid.*]: *De memoria per regulas deducta et primo per regulam B*. (Capçalera addicional: *Vexilla subiectionum*.) “Queritur utrum memoria citius recipiat species ... minoritas privativum suo modo.” Ed. cit., pars x, 14, pàg. 393-5.

Foli 181vb, al marge inferior: “Consilium libro *V Hominum Sapientum*, 105vb” (vegeu la nota a l’item 69, foli 174^{tb}).

73. Foli 182ra-184^{tb}. [*Ars brevis*, pars ix]: *De novem subiectis et primo de conditionibus eorum*. “Tractatum istorum novem subiectionum consideramus cum [quatuor] conditionibus, ut intellectus per eas sit conditionatus ad discurrendum predicta subiecta per principia et regulas ... homo et sic de aliis suo modo.” (Una altra mà afegeix una nota d’una altra font: “Rationabile immo est necessarium tenere, quid illud sit ... per suum contrarium quam per alterum earum tantum.” Una altra mà: “Ideo ut finis predictus citius et melius haberetur, creata sunt encia ... sua libertate benigna... [?]”). Foli 182va: “*De primo subiecto, scilicet de Deo*. Deus est ens quod extra se non indiget aliquo ... Inconstantia est habitus

cum quo inconstans est multifarie variabilis.” *Ars brevis*, escrita a Pisa, el gener de 1308. Bo III.77. ROL, 12, pàg. 171-255; el passatge correspon a la pars ix, pàg. 222 i seg. Le Myésier en va posseir una còpia (catàleg de 1311, núm. 13; veg. Hillgarth, pàg. 336; ROL, 8, pàg. 305). Còpies: CLM 10562, v, 7 folis; CLM 10573, folis 208-18^v. Còpia parcial a B, foli 36^{r-v} (ROL, SL, pàg. 326-7). Vegeu l’ítem 90.

Foli 182va, al marge superior: “86rb” (= BN 16117, foli 120rb, *Disputatio V Hominum Sapientum, in principio*). *Ibid.*, contra la definició de Déu citada més amunt: “Vade 410rb, videbis propria diffinitioni Dei et nulli alio competit” (ítem 106, ed. cit., pàg. 54: “Querere de Deo quid est sibi proprium et non alteri? Respondendum est per diffinitionem equalitatis quod proprium est Deo quantum [?] agat et producat in se de bono, magno, eterno, etc., quantum ipse est”). Contra “Deus ad imaginem Beatissime Trinitatis obiectabilis est creature tribus modis tantummodo, scilicet per recolere, intelligere et diligere”: “428ra in fine” (ítem 112, *De prima parte huius libri et primo de sua prima specie*: “ad imaginem Beate Trinitatis est Deus obiectabilis creature tribus modis tantummodo, videlicet per recolere, intelligere et diligere”, ed. cit., pàg. 2). Foli 182va, al marge inferior, contra *De 2° subiecto, scilicet de angelo* (*Ars brevis*, pars ix, pàg. 224 i seg.): “242vb invenies optime naturam angeli” (ítem 86, ed. Ottaviano, pàg. 133: “Quero quid est angelus. Solutio. C.D.E. Angelus est illa substantia que Deo est similis”; citat també més amunt, foli 82va, al marge inferior).

74. Foli 184va-207vb. [*Ars generalis ultima*, pars ix]: *De novem subiectis superius nominatis et primo de Deo*. “Quoniam in novem subiectis omne quod est implicatur ... poterit artista dicere artificialiter simili modo.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit. pars ix, pàg. 189-315. No copiat al CLM 10562 (vegeu v, foli 7).

Foli 184va (*De inuestigatione diuinarum dignitatum*, pars ix, 1, pàg. 189: “Primo suppono Deum esse. Quem probabimus in secunda parte principali praedictae diuisionis”): “Vade 187rb” (pars ix, 1, pàg. 206, *De Deo, per regulas deducto 1. Et primo per regulam B*). Foli 192rb (pars ix, 4, pàg. 232-5, *De quarto subiecto. Quod est de homine 1. Per principia deducto*: “...anima uere rerum essentias attingit intelligendo, amando et recolendo”): “Intellectus vere rerum essentias attingit, infra 291rb” (ítem 92, *De venatione situs per regulas et primo per primam*: “...intellectus transit ad essentias rerum et facit scientias veras de ipsis”). *Ibid.*: “Vade ad *Condempnatas* et invenies optima causa [?], q. 118” (BN 16117, foli 77rb, ROL, 17, cap. 118, pàg. 354: “Sed intellectus, qui non est de natura corporali, transcendit per suam naturam supra naturam sensitiui et imaginatiui; qui attingit abstracta siue uniuersalia.” *Ibid.*: “Ante 146rb in principio optime” (vegeu la nota a l’ítem 15); “319rb prope finem” (ítem 94, *De quinta regula ... de septima*; no em sembla clara la relació); “352vb in principio videbis quomodo finitum attingit infinitum” (ítem 95, dist. iv, pars i, ed. cit., pàg. 155 i seg.: “quomodo finitum attingit infinitum? ... tendit ideo maioritas intellectus ad attingendum ipsius esse infinitum tanquam centrum suum”). Foli 200rb (pars ix, 9, pàg. 275, *De fide 1. Per principia deducta*: “Per analogiam oportet nos discurrere istud capitulum”): “452ra, scias quid per nomen analogie et similitudinem transparendo [?]” (ítem 117). *Ibid.* (pars ix, 9, línia 542: “Deus est magnum obiectum. Et secundum suam magnitudinem intellectus naturaliter non potest ipsum obiectare”): “Intellectus non potest naturaliter, ante 122rb in fine ad manum” (ítem 14, ed. cit., dist. iii,

pàg. 192: “Intellectus intelligit cum habitu fidei a Deo dato obiectum, quod per se intelligere non posset”). *Ibid.* (pars ix, 9, pàg. 276: “intellectus enim altior est per magnitudinem cum credere et absque labore, quam cum intelligere cum labore”): “550va in fine videtur aperte dicere oppositum” (vegeu la nota a l’ítem 143). *Ibid.* (pars ix, 9, pàg. 276: “intellectus humanus intelligat multum per naturam, Deo habitante illum de fide ... Intellectus enim plus potest ascendere ad primum intelligibile, uidelicet ad Deum, cum duobus habitibus, quam cum uno tantum”): “459va” (ítem 122, *Secunda Arbor, De bonitate et fide*, ed. cit., pàg. 10: “Bona et nobilis res est fides, nam per fidem credit homo et diligit hoc quod intellectus nequit intelligere, quod si fides nihil foret non amaret homo aliquid ex quo illud non intelligeret”). Foli 200, al marge inferior: “De *Condempnatis*, foli 78, q. 144, ostendit necessitatem fidei” (= BN 16117, foli 79rb, ROL, 17, pàg. 366); “79, qq. 145 [foli 79va], 118 [folis 76^v-77^v], 17, 18 [folis 61^v-62^v]” (ROL, 17, pàg. 366, 352-4, 283-6). *Ibid.*: “442va” (ítem 112, *Cum quo facit anima id quod facit*, pars x, ed. cit., pàg. 57: “Quod intellectus cum quo movet voluntatem liberam ad servitum”: se m’escapa la pertinència d’aquesta remissió); “ultra 324^v de fide optima. Fides non habet meritum” (vegeu la primera referència en nota a l’ítem 96); “ultra 366ra ad manum” (ítem 98, dist. iv, 2); “ultra 407ra” (ítem 106, q. viii, *Utrum omnes homines possent salvari, ita ut nullus damnaretur, dato quod omnes essent christiani?*, ed. cit., pàg. 13 i seg.); “Libro V *Hominum Sapientum*, fol. 105vb ad manum, dicit quod si homo velit de Deo iudicare sed suam humanam naturam non quod videre posset nec iudicare nec veraciter iudicare, ideo per fidem oportet ipsum transire, que ideo data est” (= BN 16117, foli 139vb, *De obiectionum solutionibus*, ed. Salzinger, II (3), pàg. 42: “Intellectus tamen super seipsum elevatus in contemplatione et speculatione Dei, vidit et iudicat ea que sunt in Deo et ad Deum pertinent secundum naturam divinam, qui, si velleret [?] semper iudicare secundum propria sui ipsius nature [?], nunquam videre posset nec per consequens veraciter iudicare”). *Ibid.*: “247va optime quod cum corpora [?] intellectus et fide” (vegeu la nota a l’ítem 87, *ad loc.*); “fol. 87rb” (= BN 16117, foli 121rb, *Disputatio quinque hominum sapientium, prologus*, ed. Salzinger, II (3), pàg. 4: “Nec vos, amice, credatis quod de fide christianorum possit dari [demonstratio] propter quid nec demonstratio palpabilis, sicut de rebus sensualibus, ut fit in geometrie disciplina ... tales vobis necessarie rationes dabuntur”). Foli 200va: “328ra ad manum” (ítem 95, *De rationali*, ed. cit., pàg. 53: “Iterum si obiectum sit verum et voluntas illud diligendo superet intellectum in tantum intelligentem, quod si non est id, quod intelligit, de illo sequitur sibi impossibile: ... isto modo intellectus credendo intelligit seu intelligendo credit”); “326ra” (*ibid.*, *De punctis transcendentibus*, pàg. 47: “quantumcumque realitatis intelligit intellectus in obiecto, tantumdem est in eo et ultra. Quod si non, impossibile esset suppositio ultra intellectum, et per consequens neque fides neque opinio essent. Et hic transcendit intellectus seipsum, intelligens aliqua esse necessario, que non intelligit”). (Contra “Illa lex, quaecumque sit, per fidem oportet esse uera...” [pars ix, 9, pàg. 277]): “541^v *Que lex est magis bona*” (ítem 138). Foli 200vb (*ibid.*, pàg. 278: “Fides est medium, cum quo intellectus acquirat meritum, et ascendit ad primum obiectum”): “Ad *Condempnatas*, q. 16” (BN 16117, foli 61^{rb-vb}, ROL, 17, pàg. 281-3). *Ibid.* (pars ix, 9, pàg. 278 i seg., *De fide, per regulas deducta*: “Supposito, quod intellectus possit intelligere de Deo ea, quae per fidem potest credere, fides quidem si destrueretur ... respondendum est, quod non ... Fides quidem ascendit supra intellectum”): “326ra” (vegeu més amunt). Foli

200vb, al marge inferior: “Vade infra ad *Demonstrationem per aequiparantiam* et hic sumas solutionem, 497vb; vide bene quia optime dicit quomodo intelligi ‘fides non habet meritum’” (ítem 125 i notes *ad loc.*). “550va” (vegeu l’ítem 143). “200rb dicit oppositum” (vegeu *ad loc.*). Foli 201rb (pars ix, 9, pàg. 281, *De spe I. Per principia deducta*): “80va” (ítem 8, lib. XII, 40, ed. Wadding, pàg. 657: “in spe [specie, ed.] et memoria, que non sunt de rebus actu existentibus, non est delectatio, nisi in quantum preterita vel futura ingerunt animo in presentia”). Foli 202rb (pars ix, 9, pàg. 285, *De caritate I. Per principia deducta*): “*Super Sententias*, fol. 9, qq. 16-9” (BN 16117, folis 9-10^v, ed. Salzinger, IV (5), pàg. 19-22).

Applicatio ad practicam (folis 208ra-220rb).

75. Foli 208^{ra-vb}. *Quomodo explicandi sunt termini questionum impliciti seu peregrini per principia huius Artis explicata: Ex Tabula Abbreviata [Ars compendiosa]*. “Termini questionum impliciti seu peregrini per principia huius Artis explicata, que sunt Bonitas ... requirit ars quod regule sciantur et habituentur cordetenus.” Vegeu l’ítem 52. Ed. cit., pàg. 114-8. Còpies a B, foli 37^{ra-vb} (foli 208vb, al marge: “tota Ars”), vegeu ROL, SL, pàg. 329-33; CLM 10562, vi, 5 folis.

Foli 208ra (contra el títol de l’ítem): “Ante 158rb” (ítem 39, ed. cit., pàg. 17: “Bonitas Principium”); “229ra” (ítem 80, ed. cit., pars v, 1, pàg. 63, *Utrum mundus sit aeternus*: “Doctrina huius Artis est, quod accipiantur termini expliciti, qui sunt in quaestione”). Foli 208ra, al marge inferior: “Vade ad hec loca et videbis modum applicandi: ‘241va’ [ítem 85, *De applicatione distinctio*]; ‘246^{ra-rb}’ [ítem 87, dist. iii, *De applicatione regularum*, ed. cit., pàg. 2-4]; ‘298va’ [ítem 92, dist. ix, *De applicatione*].”

76. Foli 209ra-220ra. [*Ars generalis ultima*, pars x]: *De applicatione et primo de applicatione que fit per implicitum et explicitum*. (Capçalera dels folis: *Insertio centum formarum*.) “Applicatio que fit per explicitum et implicitum fiat sic ... cum Deo penitus ligata et concatenata.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pars x, pàg. 316-91, encara que E n’omet alguns capítols (pars x, 9-11; vegeu els ítems 77 i 81-2) i deixa l’espai en blanc per a diverses figures (folis 215^{r-v}, etc.). Els folis 209-42 no són copiats al CLM 10562 (cf. vi, foli 5). Còpia parcial (dels folis 209^{ra-vb}) a B, folis 37vb-38va; vegeu ROL, SL, pàg. 334-7.

Foli 212va (pars x, 14, pàg. 340, *De idea*): “*Sent.*, qq. 27, 28” (BN 16117, folis 12^v-13, ed. Salzinger, IV (5), pàg. 27 i seg.). Foli 213va (pars x, 14, pàg. 348 i seg., *De praedestinatione et praedestino*): “421rb” (ítem 109, *in principio*). Foli 216va (pars x, 14, pàg. 365 i seg., *De logica*): “Contra volentes destruere huius Artis principia. Ante 155vb” (vegeu nota a l’ítem 35); “274rb” (ítem 89, pars xiii, pàg. 526, *Quae est de doctrina*: “Homo, habens intellectum subtilem et bonum, et fundatum in logica et in naturalibus, et bonam diligentiam, poterit ipsam [Artem] scire medio anno”). *Ibid.* (pars x, 14, pàg. 367: “logica est scientia instabilis siue labilis. Haec autem Ars generalis est permanens et inlabilis”): “Quomodo scita que lex est vera.”

Artificialis practica intrinseca (folis 220va-231rb).

77. Folis 220va-224vb. [*Ars generalis ultima*, partes vi-vii]: *De evacuatione tertie figure*; (foli 224ra) *De multiplicatione quarte figure*. (Capçalera foli 224^{r-v}: *Practica ordinata ad tabulam*.) “Tercia figura est divisa in triginta et sex cameras ... ut patet per hoc, quod dictum est.” Ed. cit., pàg. 75-108 (foli 220va: s’insereix la pars x, 10 [omesa a l’ítem 76], ed. cit., pàg. 322 i seg.: “Applicatio, quae fit per tertiam figuram, fit isto ... dabimus exemplum in tractatu quaestionum”). Còpia parcial (dels folis 220va-221rb) a B, folis 38va-39rb; vegeu ROL, SL, pàg. 339-42.

Foli 224ra (pars vii, 2, pàg. 104, *De inuentione plurium mediorum*): “Vade 231ra” (ítem 83, *in principio*); “192rb” (vegeu notes a l’ítem 74); “122ra” (ítem 14, *De secunda distinctione*).

78. Folis 224vb. *Sumitur ex principio Tabule Generalis*. “Ratio quare ista Tabula ponitur generalis ... secundum terminos naturales.” Vegeu l’ítem 18. Ed. cit., pàg. 1.

79. Folis 225^r-226^v. [*Ars generalis ultima*, pars v]: *Tabula*. “BC-D [*sic*] ... T.H.I.K.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pàg. 43-9.

80. Folis 227ra-230vb. [*Ibid.*]: *De tabula doctrina*. “Tabula ista composita est de octoginta et quatuor columnis ... media sunt subiectum huius artis.” Ed. cit., pars v, pàg. 42-75.

Foli 229ra (*Ad uicesimam quaestionem*, pars v, pàg. 62: “Et accidens non habet materiam, ex qua sit simpliciter. Nam si haberet, iam esset substantia composita ex forma et materia; quod est impossibile. Et hoc patet per tertiam speciem regulae D”): “Inuenies contrarium 415ra” (vegeu nota a l’ítem 107, *ad loc.*).

81. Folis 230vb. [*Ibid.*]: *De applicatione per tabulam* (pars x, 9). “Applicatio tabule est quod termini ... per exemplum supradictum.” Ed. cit., pars x, 9, pàg. 321 i seg. (omès a l’ítem 76).

82. Folis 230vb. [*Ibid.*]: *De applicatione per multiplicationem quarte figure* (pars x, 11). “Diximus quod multiplicatio quarte figure ... satis est declaratum.” Ed. cit., pars x, 11, pàg. 323 (omès a l’ítem 76).

83. Folis 231^{ra-b}. [*Ibid.*]: *De quarto modo docendi Artis Magne* (pars vii, 20). “Per quartam figuram et etiam per alias datur modus per quem alie scientiae possent faciliter et breviter acquiri, sicut Theologia, Philosophia, etc. ... infallibilis et necessaria.” Ed. cit., pars vii, 20, pàg. 117-9. Còpia parcial (del foli 231ra) a B, foli 39vb; ROL, SL, pàg. 343-4.

Foli 231ra (*in principio*): “224rb” (vegeu l’ítem 77).

Incipit farsura vel insertio in Arte Magna [foli 231va, al marge inferior] (folis 231va-259vb).

84. Folis 231va-236^{tb}. *Doctrina sumpta ex arte Tabule Generalis* (dist. v). (Capçalera dels folis: *Insertio practice ex Tabule Generali*.) “In hac parte proponimus dare

doctrinam ad practicandum cum tabula ... proprietatum eiusdem auxiliante gratia Dei.”
Vegeu l’ítem 18. Ed. cit., pàg. 40-54.

85. Folis 236va-242rb. *De experientia real[itat]is artis ipsius generalis* (dist. v-vii).
(Capçalera dels folis: *Insertio practice ex experientia realitatis artis.*) “Quoniam experientia
est fundamentum, super quod ... Perfectus est iste liber ... ars generalis utilis est, vera,
necessaria et realis.” Vegeu l’ítem 27. ROL, 11, prefaci - dist. vii, pàg. 178-220. Font: BN
16116, folis 102, 104-11. *E omet l’Epistola* al final de l’obra, però la insereix més endavant,
als ítems 97 i 124. Còpies (totes del segle XVII): CLM 10568, vi; 10581, folis 127-51;
10651, folis 83 i seg.

Foli 236va, al marge inferior: “Recordetur hic de arsecuratione [?] principiorum
prime et secunde figure, que securavi [?] ex ... [?] a loco isto et de hoc fac hic
recordationem, remitendo ad locum illum, ut hic non invenias defectus.” Foli 236va
(després de la frase inicial de l’obra, en un espai en el text): “Una et prima distinctio huius
libri amota fuit ab isto loco et transportata ante ... declaratione diffinitionum prime figure
principiorum, folio [152va], que declarat principia esse universalia, vera, realia, etc.” (vegeu
l’ítem 27). Foli 237vb (dist. v, pàg. 194, *De tertio subiecto...* “DFtF: Quaeritur: Anima caeli
de quo est?”): “59rb” (ítem 5). Foli 241va (dist. vi, línia 1, *De applicatione distinctio*):
“[208ra] retrocede et ultra 246ra” (vegeu nota a l’ítem 75). Foli 242rb (dist. vii, pàg. 219:
“non promitto semper soluere...”): “Ante in prohemio 147ra quomodo se excusat” (vegeu
l’ítem 16, on remet a aquest passatge).

86. Folis 242va-245va. *Doctrina sumpta ex Tabula Abbreviata [Ars compendiosa]*.
(Capçalera dels folis: *Insertio practice ex Tabula Abreviata.*) “Queritur utrum Deus sit ita
bonus, magnus et eternus per suam operationem intrinsecam, sicut per suam essentiam.
Solutio B.C.D. ... mediare et magnificare convertantur in Deo.” Vegeu l’ítem 52. Ed.
Ottaviano, pàg. 130-48. Còpies: CLM 10562, vii; 10582, folis 37-51^v.

Foli 242va (contra el final de la secció introductòria, abans de “B.C.T.B...”, pàg.
131): “Optima doctrina de practica.”

87. Folis 245va-250rb. *Lectura compendiosa tabule generalis*. (Capçalera dels folis:
Insertio practice ex Lectura Tabule Generalis.) “Cum theorica et practica in textu nostre
tabule generalis ... (foli 250ra) a divinis rationibus. Finivit Raymundus ... (250rb) et in ista
lectura explicite et implicite consistit lectura tabule generalis.” Roma, 1295. Bo III.20. Ed.
Salzinger, V (4), pàg. 1-15. Potser Le Myésier en va posseir una còpia, si és que podem
identificar aquesta obra en el segon catàleg (núm. 147, Hillgarth, pàg. 344: “Liber de lectura
super tabulam abbreviatam”). Còpies: CLM 10562, vii, folis 10-21; 10576, folis 1-22;
10652, folis 155-85^v (tots del segle XVII).

Foli 246ra (dist. iii, pàg. 2-4, *De applicatione regularum*): “208ra; 241” (vegeu nota a
l’ítem 75). Foli 247rb (pàg. 6, *Secunde Positiones*): “122rb” (vegeu nota a l’ítem 14). Foli
247va (pàg. 7, col. 1: “intellegit ergo magis intellectus, quando intelligit, quod eternitas,
potestas et sapientia sunt idem numero [in Deo], quam quando intelligit quod triangulus
habet tres [angulos], licet non videatur ei, quod tantum intelligat”): “416va” (ítem 108, dist.
i, 7, però no em queda clara la relació). *Ibid.* (el text continua: “Et nota, quod per passum

istum posset responderi dicentibus, quod si fides probaretur, evacuaretur ipsa; sic quod perderet meritum suum, quod falsum est, quia intellectus cum incepit investigare supra de idemtitate divinarum Dignitatum, supposuit hoc impossibile [*sic*] esse verum, et quia suppositio facta de veris est de genere fidei, participat intellectus per illam suppositionem cum fide”: “Fides non habet meritum, 324^v” (*in glosa*, cf. l’ítem 96); “499rb” (ítem 126, *De diuisione huius libri*, ed. cit., pròleg, pàg. 236); “200vb” (vegeu notes a l’ítem 74, *ad loc.*).

88. Folis 250rb-259vb. *Practica ex Tabula Generali supra primam figuram*. (Capçalera dels folis: *Insertio practice ex omni parte artis tabule generalis*.) “Utrum Bonitas, Magnitudo, etc. in rebus creatis convertantur ... suum iustificare et punire sunt bona.” De la dist. v, 1-6, 8 (ed. cit. [cf. l’ítem 18], pàg. 23-40, 55-68). Còpia: CLM 10562, viii, 40 folis.

Foli 252va (*De differentia*, pàg. 30: “Intellectus obiecta sunt Bonitas, Magnitudo et cetera principia”): “Obiectat intellectus ante 115^v” (vegeu més amunt, pàg. 274). Foli 253rb (*De applicatione diffinitionum ad diffinitiones [= Per diffinitiones omnium principiorum]*, pàg. 33: “Utrum predestinatio et liberum arbitrium possint stare simul”): “*De questionibus Sententiarum*, q. 33” (BN 16117, foli 15, Salzinger, IV (5), pàg. 32 i seg.); “ultra 421rb” (ítem 109). Foli 255vb (*De questionibus solutis per factas in secunda parte*, pàg. 56): vegeu l’ítem 15, nota al foli 136rb.

89. Folis 260ra-274rb. *Hic revertitur ad Artem. De questionibus tabule Artis Universalis Magne* (partes xi-xiii). (Capçalera dels folis: *Practica in tabula Artis ... Magne*.) “In tabula sunt octoginta et quatuor columpne ... potest scire generalem artem.” Vegeu l’ítem 17. Ed. cit., pàg. 395-526. No copiat al CLM 10562. Foli 274rb: “Completa est Ars Magna cum suis insertionibus et questionibus artis Magne.” Més endavant: “Completa est Ars magna cum suis aditamentis aliarum artium electarum et deberet hic ex[trahi?] Ars parva, ut hic in fine dicit ... [?] quid erit hic...”

Foli 260^r, al marge inferior: “Hic revertitur ad practicam communem sue Artis Universalis Magne, ut finem perficiat.” Foli 264rb (pars xi, 2, pàg. 419, *De quaestionibus euacuationis tertiae figurae*: “nam si quocumque modo fiat quaestio de diuina bonitate, magnitudine, extrahatur solutio a definitione Dei et a definitione bonitatis et magnitudinis, concordando definitiones et species regularum, tenendo affirmatiuam aut negatiuam. Et ista regula est infallibilis”): “Regula infallibilis et quod primo habet locum in practica.” Foli 274rb (pars xiii, pàg. 524 i seg., *Quae est de doctrina*): “261va” (vegeu nota a l’ítem 76).

90. Foli 274^v. Figura circular. Per a una descripció vegeu al cap. VI, pàg. 280. Text de l’*Ars brevis* (cf. l’ítem 73, ed. cit., pars ix, pàg. 222 i seg.): “Tractatum istorum novem subiectorum consideramus ... et angelus quam homo et sic de aliis suo modo.” Còpies: CLM 10562, v, foli 1^v (traslladada a abans de l’ítem 73); CLM 10573, foli 208 (també traslladada); i també originalment a B, foli 44^v, on tanmateix s’ha perdut la figura rotativa i tot el que en queda és una part del text (vegeu ROL, SL, pàg. 356 i seg.)

Extensio Artis Universalis Magne (folis 275-318^v).

91. Folis 275rb-284vb. *De ente reali et rationis* (dist. i-v). “Quoniam intellectus est valde fatigatus discernendo ... vere conclusiones fieri et erronee opiniones destrui” [*finis* dist. v]. Vegeu l’ítem 49. Ed. cit., pàg. 42-102. Font: BN 16116, folis 57-69^v. Còpia: CLM 10562, ix, 27 folis.

Foli 275va (*De causa efficiente*): “523rb; 524rb” (ítem 135, *De creatione; De iustitia*); “59vb” (ítem 5). Foli 276ra, al marge inferior (dist. ii, pàg. 49, *De specie*: “Est prima species uera et necessaria generalis ad omnes species, constituta de contractione principiorum innatorum”): “71rb” (ítem 8, lib. VII, 40 [38, a l’ed. Wadding, pàg. 618]: “species constituitur ex genere et differentia”). Foli 284^v, al marge inferior: “Questiones debent scribi in parte finali totius Electorii” (vegeu l’ítem 102).

92. Folis 285rb-304ra. *De venatione substantie et accidentis* (dist. ii-ix). “Quoniam logica est scientia difficilis, labilis et prolixa ... inquirendo et inveniando hoc de quo queritur.” Vegeu l’ítem 30 (cf. ms. cit., folis 33, 35^v-74^v). Omet la dist. i (vegeu els ítems 43, 51) i repeteix els continguts de la ii (ítems 30, 34) i la ix (ítem 46). Còpia al CLM 10562, x, 82 folis. Còpia amb menys certesa que *E* en sigui el model, al CLM 10581 (segle XVII), folis 56-112.

Foli 291rb (*De venatione situs per regulas et primo*): “Vade 352va” (ítem 95); “atingit intellectus vere et realiter; vade 192rb” (vegeu les notes a l’ítem 74); “ante 112” (vegeu més amunt, pàg. 271); “ante 122rb” (vegeu les notes a l’ítem 14). Foli 295rb (*De venatione motus*): “retro 80rb” (ítem 8, lib. XII, 38, ed. Wadding, pàg. 656); “In papiro spisso signato [?] O² invenies multa nature secreta.” Foli 295va (*De motu intrinseco, ad finem*): “40va” (ítem 4). Foli 298va (*De venatione essentie per decimam regulam*): “208ra” (vegeu l’ítem 75). Foli 304^r: “Questiones hic dimisse deliberato precedenti debent scribi in ultima parte totius operis” (vegeu l’ítem 103).

93. Folis 304rb-318vb. *Principia philosophie [complexa]*. “Cum philosophia sit effectus prime cause ... De essentia, esse et natura.” París, 1299 - Mallorca, 1300. Bo III.43. ROL, 19, pàg. 79-326; el passatge correspon a les pàg. 84-306. L’obra hi és completa amb l’ítem 104, amb l’excepció de la data. Potser és indicada al catàleg de 1311, núm. 24, però Le Myésier no en posseïa còpia (vegeu Hillgarth, 337; ROL, 8, pàg. 305). Còpies (totes del segle XVII): CLM 10562, xi, 45 folis; 10575, folis 1-52; 10586, folis 192-288 (amb menys certesa que *E* en sigui el model); 10652, ix, 45 folis (també amb menys certesa).

Foli 309va (pàg. 194, *De consequentiis principiorum causae et effectus*, 5): “Recorderis de angelo et eius [?] intelligere, quod est effectus eius essentia et vade 329ra” (ítem 95, *De angelica*, ed. cit., pàg. 56: “Deinde transcendit intellectus ad substantiam angelicam et attingit eam constitutam esse de reolentia, intelligentia et volentia, que sine confusione tanta idemptitate cum actibus suis convertuntur, quod ipse sunt ipsum[m]et recolere, intelligere et velle suum, scilicet ipsumet ratiocinari angelicum”).

Tercia pars magna: Succursus Artis Magne (folis 319-76).

94. Folis 319ra-322vb. *Investigatio generalium mixtionum*. (Capçalera dels folis: *Succursus ... ex mixtionibus*.) “Ratio quare istam investigationem facimus ... contra Deum,

qui suus est finis ultimus. Finitus est iste tractatus.” París, 1298. Bo III.30.bis. ROL, 17, pàg. 411-54; el passatge correspon a les pàg. 414-53. Segurament és l’obra indicada al segon catàleg de París, núm. 135, de la qual Le Myésier en tenia còpia (vegeu Hillgarth, pàg. 344). Còpies: CLM 10563, i, 14 folis; 10576, folis 42-65. Nicolau de Cusa va copiar força passatges d’aquesta obra al ms. Kues 83, foli 98^{r-v} (Colomer, *Nikolaus von Kues*, pàg. 157-64). El foli 323^{r-va}, en blanc.

Foli 320va (pars iii, pàg. 429, “Quaeritur: Quid est mixtio principiorum mundi?”): “409^{ra-b}” (ítem 106, q. 44, ed. cit., pàg. 36 i seg., *Que fuit necessitas sic creandi mundum?*). Foli 323^r, al marge inferior: “Hic propter precedentem mixtionem debet esse figura magna, in qua apparet commixtio precedentis partis et ibi esset [?] optime ... [?] vel tertia [?] figura Electorii; hic secundum ... [?] in fine Artis esset instrumentum magnum ad significandum quod omnia debent singulis [?] misceri vel ... [?] omnia que sunt Artis ... Figura erit in fine.” “Cogita quid ibi fuerit [?] in quare [?].”

95. Folis 323vb-357va. *De suppositione. Canones Inventive Artis*. (Capçalera dels folis: *Succursus ... ex canonibus ... Artis*.) “Bonum est ergo primam regulam esse in principio investigationis ... oportet Deum creasse omnia ad seipsum, et secundum ista patet quomodo hec ars est inventiva.” Vegeu l’ítem 16. Ed. cit., pàg. 37-177 (III, I-IV, 1, 9). No copiada al CLM 10563. Còpia parcial (dels folis 325vb-330ra, pàg. 47-59) a B, folis 40ra-43vb (vegeu ROL, SL, pàg. 379 i seg.).

Foli 325va (*De contradictione*, ed. cit., pàg. 43, col. 2: “Utrum Deus possit facere id, quod ipse vult impossibile fieri, vel utrum velit se posse facere id, quod non potest fieri”): “412rb” (ítem 107, *An ante principium possit mundum producere ab eterno*: “Potestas non potest esse magna contra magnitudinem voluntatis, que est magna in diligendo unitatem et singularitatem Deitatis et Infinitatis”). Foli 325vb, al marge inferior (*De punctis transcendentibus*, pàg. 47: “Causatur enim punctus transcendens ex excessu, quem alia potentiarum hominis habet supra aliam”): “Libro V Hominum Sapientum, fol. 105vb [et] 107ra” (BN 16117, folis 139vb, 141ra, ed. Salzinger, II (3), pars IV, 1, 4, pàg. 42, 44; cf. nota a l’ítem 74, foli 200 i (pàg. 44): “Quicumque vult ea que de Summa Trinitate dicta sunt intelligere oportet quod supra naturam sensibilibus et imaginabilium suum elevet intellectum”). Foli 328rb (*De morali*, pàg. 54: “Item miratur intellectus, cum peccatum sit nichil, qua ratione inficit animam”): “407va” (ítem 106, q. xv, pàg. 19, *Utrum peccatum sit aliquod ens reale*). Foli 329va (*De angelica*, pàg. 57 i seg., comparació d’un àngel amb un mirall): “213rb” (ítem 76, *De speculo*, cap. 53, ed. cit., pars x, 14, pàg. 346). Foli 330vb, al marge inferior (*De maiori parte finis*, pàg. 61 i seg.): “417ra” (ítem 108, ed. cit., dist. ii, 2, pàg. 294). Foli 333ra, al marge inferior (*De prima questione. Utrum Deus sit ita bonus agendo in se quam extrahendo* [?]. *De primo modo*, pàg. 67 i seg.): “V Hominum Sapientum, fol. 101^v optima dicit de hac questione” (BN 16117, foli 135^v, *Tertia ratio principalis ad probandum pluralitatem esse in Deo et hoc per amorem*, ed. Salzinger, II (3), pàg. 35 i seg.). Foli 340rb (*De primo modo*, 18, pàg. 97: “dum ipse intellectus attingit ens finitum minus attingit et minus ignorat, quam cum attingit ens infinitum”): “ultra 352va in fine” (vegeu més endavant); “ante 146rb” (vegeu notes a l’ítem 15); “291rb” (vegeu l’ítem 92). Foli 352va (*Inventio per diffinitiones [Quomodo sensus attingit?]*: *De primo modo*, 14, pàg. 124): “Hic potest accipi articulos fidei quomodo finitum attingit infinitum. Ante 122rb in fine pagine”

(vegeu l'ítem 14); “Ante 340rb” (vegeu més amunt). “Similitudo habet pro obiecto, id cuius est similitudo et primus modus habet Deum pro obiecto, et oportet scire quot modis Deus est obiectabilis ipsi modo et quibus.” Foli 355va (*Super quartam autem figuram huius Artis*, pàg. 171): “422va” (ítem 109, *in fine*). Foli 357va: “Fieret [?] de modis novis demonstrandi omnium minorum librorum [?] et post posset fieri optime alfabetum maius ... [?] esset huius ... [?] quare [?] vere ibi finitus Ars et pars Fallaciarum est succursus remotus vel retrobellum huius Artis sub titulo ... [?].”

96. Folis 324va-325ra. [Glossa.] *Principium libri de Demonstratione per equiparantiam*. “Quoniam, quicquid demonstratum fuit ab antiquis ... sed bene credere pro intelligere dimitemus.” Montpellier, març de 1305. Bo III.71. ROL, 9, pàg. 201-31; el passatge correspon al prol., pàg. 216-22. Font: 16116, foli 97^v (vegeu nota marginal, foli 98: “...habet locus in Arte pro glosa super canonem de demonstratione...”). Aquest passatge és inclòs a l'ítem 125, folis 497va-498ra.

Foli 324^v (prol., pàg. 220: “Iterum dicimus, quod si aliquis diceret, quod ad probationem trinitatis fides destrueretur, sicut scriptum est, quod fides non habet meritum, cui praebet humana ratio experimentum, ad hoc respondemus...”): “Vade ad *Arborem philosophie*, per 7 fol(ium)...” (vegeu les notes a l'ítem 14). “Fides non habet meritum, 499rb” (vegeu les notes a l'ítem 87). “71va” (ítem 8, lib. VII, 42, [40, a l'ed. Wadding, pàg. 619]: “Primo quare singularia sunt corruptibilia. Diffinitio vero sicut et demonstratio non est de corruptibilibus sed de necessariis et perpetuis datur”).

97. Foli 325rb. [Glossa.] *Epistola Remundi in fine de experientia reali*. “Quoniam infideles literati percipiunt a fidelibus literatis quod sacrosancta fides catolica non probatur ... quare ipsum submittimus correctioni ecclesie sacrosancte.” Vegeu els ítems 27, 85. Ed. cit., dist. vii, pàg. 220 i seg. Font: BN 16116, foli 111 (vegeu les notes marginals, folis 102, 111 [copista: “Factum in glosa”]). *E* omet la data de l'obra. Passatge repetit a l'ítem 124, foli 497^{rb-va}. Còpia: CLM 10586, vi, foli 23^{r-v}.

Foli 325^r: “Vade 366ra, ibi optimum invenies de demonstratione potissima et non potissima” (ítem 98, dist. iv, pars 2). “Vade 497^v libri de *Demonstratione per equiparantiam*” (ítem 125).

98. Folis 358ra-376rb. *Succursus Artis Magne ex fallaciis novis [Liber de novis fallaciis]*. “Quoniam intellectus humanus est valde gravatus ... ecclesie sacrosancte, tanquam fidelis qui sum christianus.” Montpellier, octubre de 1308. Bo IV.1. ROL, 11, pàg. 1-136; el passatge correspon a praef. - dist. v, pàg. 12-136. Font: BN 16116, folis 24-57^v (vegeu la nota marginal, foli 24: “Iste liber erit in fine operis ad divertendum [?] omnes columpnas usque ad questiones reducendas”). *E* omet la data de l'obra. Còpia: CLM 10563, ii, 52 folis.

Foli 366ra, al marge inferior (dist. iv, 2, pàg. 64 i seg.): “[De] demonstratione potissima et non potissima ... Ante 325^r vide *De demonstratione*” (ítem 96). Foli 375va (dist. v, pàg. 132: *De inuestigatione correlatiuorum per nouem subiecta cum uicesima fallacia*): “Ante 154ra” (ítem 32). Foli 376, al marge inferior: “Fiat hic una nova pagina in qua littera huius pagine scribatur. Est finis Artis extensive et hic debeat esse alfabetum maius et ... [?]”

et studeas ubi ... [?] melius hic vel in fine.”

99. Foli 373^v [Glossa]. *De reductione sillogismi opinativi in demonstrativum*. “Sicut forma naturaliter agit in subiecto transmutando materiam ab una specie ... in demonstrativum et talis doctrina est valde utilis, ut de se patet.” (Nota: “Vade ad *Demonstrationem per equiparantiam* in ... [?] *Artis Inventive*”; cf. l’ítem 96). Montpellier, desembre de 1308. Bo IV.5a. ROL, 11, pàg. 321-9. Font: BN 16615 (índex, foli i^v), encara que aquesta part del ms. s’ha perdut. Còpia: CLM 10651 (segle XVII), folis 83-4.

Quarta pars magna. Reductio questionum (folis 376^v-405^v).

100. Folis 376va-381rb. *Questiones supra librum de ascensu et descensu intellectus*. (Capçalera dels folis: *Reductio ... ad partem dispositivam*.) “Questiones huius libri trahimus de distinctionibus eiusdem ... in quo ponimus quinque rationes probantes divinam Incarnationem.” Vegeu l’ítem 15. Ed. cit., pàg. 158-99. S’omet la data. Còpia: CLM 10563, iii, folis 1-17. (Per a d’altres còpies, cf. l’ítem 15).

Foli 377^v, al marge inferior: “Pars quinta [*sic*], que fugientes reducit in exercitum, quelibet ad suum bellum vel ad suam scolam vel ... [?]” Foli 379rb (dist. x, 6, pàg. 182, *De quaestionibus de natura hominis*: “Vtrum intellectus et memoria sint una potentia aut plures?”): “136va” (vegeu les notes a l’ítem 15); “431va” (vegeu les notes a l’ítem 112).

101. Folis 381va-383rb. *Questiones solvende per artem Tabule Generalis*. (Capçalera dels folis: *Reductio questionum Tabule Generalis inserte*.) “B.C.F. Utrum Bonitas sit ita plena magnitudine sicut sapientia? ... K.T.B.K. Cum quo imaginari movet sensible?” Vegeu l’ítem 18. Ed. cit., pàg. 68-75 (dist. v, 9). Còpia: CLM 10563, iii, folis 17-22^v.

102. Folis 383rb-387vb. *Questiones solvende per artem libri de ente reali et rationis*. (Capçalera dels folis: *Reductio questionum ad partem ampliativam entis realis et rationis*.) “Distinctio ista est de questionibus quas intendimus facere duobus modis ... potest homo solvere questiones peregrinas factas de artificio mecanico.” Vegeu els ítems 49, 91. Ed. cit., pars vi, pàg. 102-31 (*E* omet el passatge amb la data de l’obra). Font: BN 16116, folis 69^v-74 (cf. nota al foli 69^v: “Iste questiones debent scribi in parte finali Electorii.” Copista: “Et est factus”). Còpies: CLM 10563, iii, folis 22^v-34^v; 10579, folis 1-24.

103. Folis 387vb-391vb. *Questiones solvende per librum de venatione substantie et accidentis*. (Capçalera dels folis: *Questiones reducende ad partem ampliativam substantie et accidentis*.) Foli 388ra: “Distinctio ista est de questionibus quas extrahemus a textu ... remittimus ad octavam distinctionem in qua sunt implicate.” Vegeu els ítems 30, 92 (cf. ms. cit., folis 75-86; dist. x). Còpies: CLM 10563, iii, folis 35-45; 10578, folis 137-54^v; 10581, folis 113-25 (probable).

104. Folis 391vb-402^{rc}. *Questiones principiorum* [*complexorum*, afegeix Le Myésier] *generalium philosophie, et primo in quantum quid*. (Capçalera dels folis: *Questiones reducte ad partem ampliativam principiorum complexorum philosophie*.) “Dictum est de

conclusionibus et consequentiis centum principiorum philosophie ... Utrum appetitus naturales sint per essentias aut propter esse composita ex illis.” Conté “Questiones” extretes del text de l’ítem 93 (ed. cit., entre la pars I, dist. ii, pàg. 106, i la pars III, dist. ii, pàg. 323). Còpies: CLM 10563, iv, 43 folis; 10579, folis 25-99 (ambdós amb l’ítem 105).

105. Folis 402^{rc}-405va. *Questiones solvende per secundam distinctionem Artis Inventive*. (Capçalera dels folis: *Questiones reducende ad conditiones Artis Inventive*.) “Questiones iste consequentes per secundam distinctionem huius Artis solvuntur ... Quomodo ex una questione extrahuntur diverse questiones ad eandem conclusionem? Utrum sit Deus?” Vegeu l’ítem 16. Incomplet (cf. la nota marginal de Le Myésier, foli 405vb: “Hic debent scribi propositiones que terminant Artem Inventivam”). Ed. cit., pàg. 185-203 (IV, 2).

Quinta pars magna. Extrinseca operatio (folis 406-16).

106. Folis 406ra-410vb. *Questiones Magistri Thome Attrebatensis quas misit Raimundo solvendas*. (Capçalera dels folis: *Questiones exemplares et responsiones tracte ex arte Tabule Generalis*.) “In Christo Domino Deo Nostro et Beata Virgine Matre eius salutem et amorem ... et ista sufficiunt ad ea que vos queritis.” París, juliol de 1299. Bo III.40. Ed.: *Opera parva*, V (4), 56 pàg. (E n’omet la data.) Font: BN 16615, folis 69-75^v. Còpies: CLM 10563, v, 16 folis; 10578, folis 103-29^v.

Foli 406rb (quest. iv, *Utrum omne ens sit similitudo Dei?* pàg. 6): “*Libro Correlativorum Innatorum*, iii Dist., capitulo de toto universo” (vegeu l’ítem 145, *in principio*). “Ratio quia dissimilem creavit; vade 409rb” (quest. xlv, pàg. 38). “412vb in fine” (ítem 107, *An producere de nihilo possit communicare creature*). “418ra” (ítem 108, dist. ii, 4, syllogismus 4 i seg., ed. cit., pàg. 301). Foli 407va (quest. xv, pàg. 19, *Utrum peccatum sit aliquod ens reale*): “328rb” (vegeu les notes a l’ítem 95, *ad loc.*). *Ibid.* (quest. xvii, pàg. 21: “in tractatu, quem fecimus *de Conscientia*”): “Istum librum non vidi, scilicet *de Conscientia*.” Foli 408rb (quest. xxxii, *Utrum iudicium erit super terram*, pàg. 27): “Vade ad librum *Caos* et ante ad 100rb” (ítem 13). Foli 409ra (quest. xlv, pàg. 36-40, *Que fuit necessitas sic creandi mundum?*): “Retro 93rb” (vegeu Hillgarth, pàg. 417); “518ra” (ítem 134, ed. cit., pàg. 23, *Utrum Deus sit incarnatus*); “555va” (ítem 145, *in principio*); “Hic potest videri ortus a quo Remundus accepit principia sua” (cf. pàg. 37); “523rb” (ítem 135, *De creatione*, ed. cit., pàg. 4); “446rb” (ítem 113, *Quando est Deus*, 5, ed. cit., pàg. 16); “495va” (ítem 123, *in principio*); “320va” (vegeu l’ítem 94). Foli 409rb (quest. xlv, 7, pàg. 38): “428rb” (ítem 112, *De prima parte ... et primo de sua prima specie*, ed. cit., pàg. 2-5). Foli 409va (quest. xlvi, pàg. 41-3): “340rb” (vegeu notes a l’ítem 95).

107. Folis 410vb-416ra. *Questiones quas quesivit quidam frater minor a Reymundo*. (Capçalera dels folis: *Solutiones tracte ex Arte Inventiva*.) “An sit dare unam primam causam ... malum, falsum, confusum et tristitia contra delectationem, ergo, etc.” Montpellier, 1290-2 (?). Bo III.6. Inèdit. Núm. 150 del segon catàleg de París; Le Myésier en posseïa una còpia (Hillgarth, pàg. 345). Còpies: tots els mss. són tardans (segle XVII) i semblen ser còpies d’E: CLM 10563, vi, 16 folis; 10582, folis 97-128^v; 10652, folis 208-41

(còpia amb menys certesa que *E* en sigui el model).

Foli 410vb (començament del llibre): “Nota per totum istum librum considerandum est per *Artem Inventivam*, quia illo tempore quo facte fuerunt iste questiones nondum fecerat *Tabulam Generalem* nec *Magnam Artem Ultimam*.” Foli 412rb (*An Deus produxit mundum propter aliquam finem?*): “Deus et natura nihil faciunt frustra, ergo ad finem ... Vade ubicumque loquitur de fide et de alia vita et de mundi creatione et maxime de recreatione”; vegeu les notes a l’ítem 108. Foli 414rb (*An ab uno simplici possunt plura procedere?*): “Ante 60rb [ítem 5] idem manens idem.” Foli 415ra (*Utrum accidens habeat formam et materiam essentialiter?* [La resposta és “Sí”]: “Contradicitur a Remundo 229ra” (vegeu l’ítem 80). *Ibid.*, al marge inferior: “In parva Arte, fol. 35 col. 4 ad 1” (referència a *B?*). “Intelligendum quod accidens non habet materiam simpliciter nam similem [?] iam esset substantia composita ex forma et materia, quod est impossibile, sed habet accidentaliter et accidens similitudo est.” Foli 415rb, al marge: “Hic patere potest solutio dicti Remundi ad 229ra.”

Sexta pars magna reprobativa errorum. Extrinseca operatio (folis 416-47^v).

108. Folis 416ra-421ra. *Liber reprobationis aliquorum errorum Averrois*. “Quoniam christianos fideles in dogmatibus infidelium erudiri ... et frivolis, sophisticis ac fantasticis fundamentis.” París, juliol de 1310. (*E* n’omet els passatges finals i la data). Bo IV.29. ROL, 6, pàg. 277-318. Font: BN 16615, folis 1-6^v. Còpies: CLM 10563, vii, 12 folis; 10582, folis 5-36. Foli 416^r, al marge: la mateixa llista d’errors que al marge del foli 83^v (ítem 9), extreta de 16615, foli 1, al marge.

Foli 416va (dist i, 7, ed. cit., pàg. 291): “Fol. 56^v], 23 propos. *Octavi phisicorum*” (ítem 4). “Vade ante 247va” (vegeu l’ítem 87, nota *ad loc.*, i el passatge precedent, ed. Salzinger, V (4), pàg. 7, col. 1: “Nam eternitas non esset infinita in potestate, si non esset idem numero cum ipsa, neque potestas esset infinita in duratione, si non esset durans per seipsam, et idem de sapientia ... etiam eternitas et sapientia essent potentes per accidens; sed illa impossibilia et inconvenientia, que sequerentur de hoc, quod triangulus non haberet tres angulos, vel quod haberet plures quam tres, non essent nisi finita vel de finitis”). “560ra” (ítem 146, *De perfectione*, ed. cit., cap. 10, pàg. 315). Sobre “Omne agens agit propter finem” (ed. cit., dist. i, pàg. 292): “Hoc est in *Epistola magistrorum in theologia* [ítem 126] et in *Questione universali Remundi*, post *Questionem valde profundam* [ítem 117].” “Intellectus et natura agunt propter finem: *Phisicorum*, 2°, 40ra [ítem 4] et *De celo et mundo* [Aristotelis, 271^a]; Deus et natura nihil faciunt frustra.” Foli 419rb (dist. ii, pàg. 305, contra l’opinió “quod sit unus intellectus in omnibus hominibus”): “Item si essent idem numero si quis peccaret et puniretur omnes boni et mali animales [?] eodem modo pugnirentur [*sic*]. Vade ad *Condempnatas*, fol. 65rb [BN 16117, quest. 32, ROL, 17, pàg. 298].” Foli 421^r, al marge inferior (final de l’obra): “Hic deberet esse recordassio omnium errorum Averrois et memoria quomodo et ubi invenerunt solutiones. Vade in fine *Metafisicorum* [ítem 9] et in *Questionibus condempnatis* ... [?]”. Una altra nota: “Hic debet esse *Supplicassio magistris in teologia*” (ratllat; cf. l’ítem 126).

109. Folis 421ra-422va. [*Disputatio fidelis et infidelis*, dist. viii] (Capçalera dels folis:

Dubiorum remotio. De libero arbitrio.) “Ista pars est de libero arbitrio et sumitur ex libro fidelis et infidelis.” Foli 421rb: “Ultima pars huius libri [fidelis et infidelis, *add.* Le Myésier] est de predestinatione et libero arbitrio ... ex pura libertate, et sic non valet positio.” París, 1288-9. Bo II.B.15. Ed. Salzinger, IV (6), pàg. 49-53. Núm. 137 del segon catàleg de París; Le Myésier en tenia còpia (vegeu Hillgarth, pàg. 344). El text d’*E* s’assembla al de BN 16112 (final del segle XIII), que havia pertangut a Pere de Llemotges, folis 31^v-34. *E* n’omet el passatge conclusiu. Còpies: CLM 10563, viii, foli 1 i seg.; 10580, foli 12 i seg. Vegeu l’ítem 123.

Foli 421ra (començament de l’obra): “Vade *Questiones super Sententias*, 68 optime” (BN 16117, foli 28^{r-v}, ed. Salzinger, IV (5), pàg. 61 i seg.); “Libro *Sent.*, fols. [15^{r-v}, 16^{r-v}], qq. 33 et 34, 36, 37, de ideis” (ed. cit., pàg. 32-4, 34-6). Foli 421rb: “213va” (vegeu l’ítem 76); “446rb” (ítem 113, *Quando est Deus*, 8, ed. cit., pàg. 16 i seg.); “*Sent.*, fol. 16rb in fine de ideis” (BN 16117, ed. Salzinger, IV (5), pàg. 34-6). Foli 422va (final del llibre): “355va” (vegeu notes a l’ítem 95). “Vade libro *V Hominum Sapientum*, ubi loquitur optime de predestinatione et libero arbitrio; *Questionibus Sententiarum*, fols. [15^{r-v}, 12^v-13^r], qq. 33, 28, 27” (BN 16117, ed. Salzinger, IV (5), pàg. 32 i seg., 27 i seg.). “258va” (ítem 88 [*Per questiones Principiorum*], ed. Salzinger, V (2), pàg. 64: “Quomodo intellectus humanus transcendit ad intelligendum supra seipsum?”).

110. Folis 422vb-425vb. [*Liber de praedestinatione et libero arbitrio*, dist. i-ii.] (Capçalera dels folis: *Dubiorum remotio. De predestinatione.*) “Quia predestinatio hominis est obiectum valde obscurum ... prudentia, fortitudine, temperantia, patientia, abstinentia, constantia, humilitate et huiusmodi.” Montpellier, abril de 1304. Bo III.68. ROL, 10, pàg. 347-411; el passatge correspon a praef., pàg. 362 - dist. ii, pàg. 396. Probablement és el núm. 58 del catàleg de 1311; Le Myésier en tenia còpia (vegeu Hillgarth, pàg. 339; ROL, 8, pàg. 306). Còpies: CLM 10563, viii, folis 2-11^v; 10580, folis 19^v-33^v.

111. Folis 425vb-427vb. (Capçalera dels folis: *Dubiorum remotio.*) *De predestinatione et prescientia.* “Quoniam plures homines determinare nesciunt de predestinatione ... brevitatis gratia dimittimus subtiliter intuenti.” París, abril de 1310. (*E* omet la data de l’obra). Bo IV.25. ROL, 6, pàg. 153-75. Font: BN 16615, folis 60^v-62^v (cf. foli 60^v, nota: “Iste liber erit in fine operis post librum de *Predestinatione et libero arbitrio*”). Còpies: CLM 10563, viii, folis 11^v-16; 10580, folis 34-44^v.

Foli 426^r (i foli 422vb): “213va” i “446rb” (com més amunt; cf. les notes a l’ítem 109).

112. Folis 427vb-443rb. *De anima [rationali]*. (Capçalera dels folis: *Dubiorum remotio. Cognitio rationalis anime.*) Foli 428ra: “Quia anima rationalis est substantia invisibilis ... nullus ipsas scribere posset nec estimare.” Roma, 1296 (?). Bo III.25. Ed. Salzinger, VI (6), pàg. 1-60. (*E* omet la data de l’obra, que, d’altra banda, varia segons els diferents mss.). Núm. 36 al catàleg de 1311; Le Myésier en tenia còpia (vegeu Hillgarth, pàg. 337; ROL, 8, pàg. 305). Còpies: CLM 10563, ix, 36 folis; 10573, folis 18-90; 10586, folis 1-79 (còpia amb menys certa que *E* en sigui el model).

Foli 428ra, al marge inferior (*De prima parte ... de prima specie*, pàg. 2-5): “Libro de

questionibus Sententiarum, fol. 4vb optime” (BN 16117, ed. Salzinger, IV (5), q. 4-5, pàg. 8). Foli 428rb (*ibid.*): “135rb” (vegeu l’ítem 15); “409rb” (vegeu l’ítem 106); “141vb” (ítem 15, dist. viii, *De angelo*, ed. cit., pàg. 128); *ibid.* (“Deus omne illud quod creavit ordinate creavit”): “523rb” (vegeu la nota a l’ítem 106, foli 409ra); “512vb” (ítem 132, *De incarnatione Dei, quod est octavus articulus*, ed. Salzinger, IV (10), pàg. 43-6); “412rb” (vegeu la nota a l’ítem 107); “146vb” (ítem 15, ed. cit., dist. ix, pàg. 157, *Quod Deus sit incarnatus*, 1); “Libro de Mixtione, 320va” (ítem 94, ed. cit., pars 3, *quae est de mixtione principiorum substantiarum corporalium*). Foli 431rb (pars ii, 2, pàg. 14: “Quero cum anima habeat in seipsa omnes suas perfectiones quare non satiatur et quiescit in semetipsa et quare in hac vita non satiatur?”): “Optima questio.” Foli 431va (*ibid.*, pàg. 15: “Quero cum bonitas memorie, intellectus et voluntatis est una per essentiam ... quomodo potentie possunt habere differentiam per essentiam?”): “379rb” (vegeu l’ítem 100). “Libro *Sent.*, fol. 4^v-5rb” (BN 16117; cf. més amunt; a 16117 hi ha una nota: “Vade in Magno, 431va”). Foli 439rb (pars vii, pàg. 45: “Utrum anima sit in successione temporis? Quomodo anima intelligit prius per sensum quam per imaginationem”): “122rb” (ítem 14, ed. cit., dist. viii, pàg. 217, *De secunda parte*); “173vb” (vegeu les notes a l’ítem 69, *ad loc.*).

113. Folis 443vb-447vb. *Liber de Deo*. (Capçalera dels folis: *Divina cognitio. Dubiorum remotio.*) Foli 443va: “Cum sit finis principalis propter quem homo creatus est, Deum recolere ... et sic de aliis divinis dignitatibus. Explicet prima pars huius libri ... in hac parte haberi potest cognitio de dubitationibus particularibus.” Mallorca, desembre de 1300. Bo III.48. Ed. Salzinger, VI (9), pàg. 1-23. Aquí es dóna la pars i; a l’ítem 134, la pars ii. Font: BN 16615, folis 25-36^v (cf. la nota marginal, foli 25: “Scripturus est”). Còpies (totes del segle XVII): CLM 10563, x, 15 folis; 10581, folis 230-1^v; 10655, folis 45-113^v (amb l’ítem 134); París, Bibl. Mazarine, 3502, i, 56 pàg.

Foli 443va: “Secunda pars in principio octave partis magne, numero [fol.] 517. De Cognitione Iesu Christi” (ítem 134). *Ibid.* (*De prima parte*): “458 supra arborem” (ítem 122). Foli 444va (*De quo est Deus*, [7]): “Non quod passio sit in Deo, sed oportet sic loqui, ut possimus intelligere per hunc modum loquendi in proprium id quod est reale, scilicet quod procedat Sanctus Spiritus a Patre et Filio.” Foli 446rb (*Quando est Deus*, 7): “Ante 422^v, 426ra [vegeu els ítems 109, 111] et Deus erat Verbum.”

Pars septima magna disponens finalem intentionem (folis 448-517^v).

114. Foli 448^{ra-va}. [Tomàs Le Myésier], *Pars prime intent[ion]is [Re]mu[n]di*. “Explicet Electorium totum prehabitu quantum ad hoc ... et hanc questionem dicit valde altam et profundam.” Vegeu Hillgarth, apèndix VI. Còpia: CLM 10564, i, folis 2-3^v.

Per a les notes marginals dels ítems 114 i 116-8, vegeu Hillgarth, apèndix VI i VII.

115. Folis 448va-451vb. *Liber qui est de questione valde alta et profunda*. “Accidit quod circa Parisius obviaverunt se ad invicem ... tuas improbaciones improbavi, et tu non meas probaciones.” París, agost de 1311. Bo IV.45. ROL, 8, pàg. 139-74. Font: BN 16116, folis 79-83^v. (*E n’omet la data*). Còpies: CLM 10564, i, folis 4-12; 10588, foli 14 i seg.

Foli 448va (prol., pàg. 150: “Hoc autem dico pro illis, qui dicunt, quod secundum

modum siue naturam ... cum dicant se esse christianos et fideles”): “Adverroem [*sic*] 8° *Phisicorum*” (ítem 5).

116. Foli 451vb. [Tomàs Le Myésier, *Glosa*] “Disputatio predicta, prout deducta est, multum debet a diligentibus ... vera et necessaria ad salutem.” Vegeu el text sencer a Hillgarth, apèndix VI.

117. Foli 452ra. [*Idem*], *Questio quam claruit palam Sarracenis in Bugia*. “Questio Reymundi et eius solutio est ista ... intendo huius rei introitum in hunc modum.” Vegeu el text sencer a Hillgarth, apèndix VI. Còpies: CLM 10564, ii, foli 2^{r-v}; 10575, ii, foli 1 i seg. Cf. el segon catàleg, núm. 152 (Hillgarth, pàg. 345).

118. Folis 452rb-457rb. [*Idem*], *Parabola Gentilis iuvans ad disponendum chisticolas*. “Erat quidem discretus et sapiens gentilis ... supplicantes, ut quando placeret ei, inciperet.” Aquesta obra té diverses parts: (1) la *Parabola* pròpiament dita (folis 452rb-453va); (2) *Articuli sectarum famosarum disponentes christianos* (foli 453va); (3) *Testimonia paganorum vel gentilium pro secta christianorum, ducens ad finalem intentionem* (folis 453vb-456vb); (4) *Regreditur ad intentum* (folis 456vb-457rb). Per al text de (1) cf. Hillgarth, apèndix VII. (2) i una bona part de (1) i (4) són extractes del *Liber gentilis* de Llull (cf. l'ítem 122). (3) és pres del *De adventu Christi seu De probatione fidei per auctoritates paganorum* (Gl 60 u) de Joan Quidort de París, O.P. (vegeu l'ítem 4). Per a més detalls, vegeu, més amunt, el capítol VI, n. 292. El ms. base utilitzat per Le Myésier per a (3) era molt proper a BN 13781 (segle XIV), folis 72-81. Còpies: CLM 10564, ii, folis 2^v-16^v; 10575, folis 2^v i seg.; París, Bibl. Mazarine, 3501, folis 167-70 (omet tot el (3) i abreuja la resta); *ibid.*, 3506, sense foliació (com el 3501). Per a altres mss. de la *Parabola*, vegeu Hillgarth, apèndix X.

119. Foli 453vb, al marge. [Tomàs Le Myésier (?), *Glosa*.] “Origenes posuit impietatem, qui primo mundum spirituum simpliciter fuisse ante mundi huius corruptibilis creationem, et ponit illum mundum fuisse ab eterno, quantum [?] a Deo propter quasdam auctoritates sacre scripture, in quibus videtur significari quod Deus ab eterno fuit Dominus et non ex tempore incepit ...” [cita diversos textos]. Còpies al CLM 10564, ii, foli 8^r, i al 10575. La glossa es refereix al text de Joan Quidort reproduït per Le Myésier (ítem 118), cap. *De creatione mundi*.

120. Foli 454^r, al marge. [*Idem* (?), *Glosa*.] “Contra Originis positionem quantum breviter poterimus exponamus ... abolita sunt et aliena.” La glossa es refereix al mateix passatge que l'ítem 119. Còpies: CLM 10564, ii, foli 8^r; 10575.

121. Folis 457^v-458^r. Una il·lustració, que sembla creació de Le Myésier (no apareix en cap ms. antic conservat del *Liber gentilis* [ítem 122]), mostra al gentil i als tres savis en un prat amb un riu, asseguts sota els cinc arbres simbòlics. A l'esquerra, “Sapientia” a cavall. Reproduïda (amb retocs) per Salzinger, II, abans del *Liber gentilis*, que l'extreu probablement del CLM 10564, ii, folis 17-8, avui perduts. Còpies: París, Bibl. Mazarine,

3506; CLM 10575, ii, entre els folis 31-2. Vegeu, Hillgarth, apèndix IX, pàg. 467. Reproducció a OE, I, després de la pàg. 1056. Per al text que acompanya la il·lustració vegeu l'ítem 122.

Foli 458^r: “In istis conditionibus arborum stat tota virtus omnium artium Remundi.”

122. Folis 457^v-495rb. [*Liber gentilis*.] “Ait ergo Sapientia: ‘Modus investigandi per has arbores existere talis debet’ ... Dei notitia patefacta.” Mallorca, vers 1274-6. Bo II.A.4. Ed. Salzinger, II (1), pàg. 4, col. 2 - 5, col. 1; 3, col. 2 - 4, col. 1; 6 col. 1 - 92, col. 2. Algunes parts del text que *E* omet aquí, apareixen a l'ítem 118. Le Myésier posseïa l'obra (catàleg de 1311, núm. 1, Hillgarth, pàg. 335; ROL, 8, pàg. 304). El seu text s'assembla molt al de BN 16114 (final del segle XIII, que havia pertangut a Pere de Llemotges), folis 18-73; per exemple, al foli 458va *E* incorpora una frase del marge del foli 21^r de 16114. La capçalera (foli 458^r i seg.), “Probationes articulorum sectarum trium, ducens ad finalem intentionem” (o una de semblant), és pròpia d'*E*. Còpies: CLM 10564, ii; 10575, ii; París, Bibl. Mazarine, 3501, folis 170-204; *ibid.*, 3506 (tots del segle XVII).

Foli 459va (*Incipit arbor secunda, De Bonitate et Fide*, pàg. 10): “542ra” (ítem 138, ed. cit., versió I, pàg. 178, *De diuina bonitate*). Foli 487va (*De Fide Christianorum, Articulus quod descendit ad inferos, Fides Spes*, pàg. 67): “542^{ra-b}” (ítem 138, notes). Foli 494va (*Oratio Gentilis*, pàg. 89 i seg.: “Cum Gentilis has dicebat parabolas...”): “Vade Contemplationem, De misericordia et caritate, 524ra et ad 532vb” (ítem 135, *De caritate*, ed. Salzinger, VI (8), pàg. 7; l'ítem 136, ed. cit., modus viii, pàg. 418 i seg., *De misericordia*); “219^v [ítem 76, ed. cit., pars 10, 14, pàg. 388, *De oratione*], ibi invenies condiciones orationis et quo debet fieri oratio in fine de centum formis” (cf. foli 219vb: “Iterum contemplator sive orator roget Deum secundum quod ipse est causa prima ... subiectum orationis est valde magnum et diffusum”).

123. Folis 495va-497ra. *De sacramentis ecclesie* [*Disputatio fidelis et infidelis*, dist. v]. (Capçalera dels folis: *Probatio sacramentorum ex libro fidelium et infidelium, disponens et securans* [o: *disponens et excitans*] *christianos, ducens ad finalem intentionem*.) “Septem sunt ecclesie sacramenta, videlicet baptismus ... virtutem et potestatem suam communicare, et sic manifeste patet, quod non valet positio.” Vegeu l'ítem 109. Ed. cit., pàg. 34-40. Vegeu BN 16112, folis 22^v-26. Còpies: CLM 10564, iii, 6 folis; 10576, folis 66-9^v.

Foli 495va: “Hic deberet esse in glosa quod dicitur in *Arbore sciencie*.” “*Sent.*, fol. 49ra” (= q. 125, BN 16117, foli 49ra, ed. Salzinger, IV (5), pàg. 106 i seg., *Utrum Sacramentum Altaris debeat esse?*). *Ibid.*, al marge inferior: “542va ad manum hic ostenditur per quem modum est possibile quidquid dicitur de Corpore Christi, qui est in celo et in terra simul et semel in diversis locis” (ítem 138, ed. cit., versió I, pàg. 186, *De quarto argumento*: “...de possibilitate corporis Iesu Christi in altari sacrificati, qui in eodem tempore potest esse in multis altaribus et in caelo. Et quamvis hostia sacrata in partes plurimas sit diuisa, tamen corpus Iesu Christi non est diuisum, nec minuitur neque crescit...”). Foli 496rb (“Ait Catholicus quicquid creatum est tali modo creatum est quod Deus cognoscitur et diligitur”): “Ad questionem tali [*sic*] que querit quare mundus est sic creatus magna protestatio in investigationibus 409^{ra-b}” (ítem 106, q. xlv, ed. cit., pàg. 36-40).

124. Foli 497^{rb-va}. *Epistola Raymundi [De experientia realitatis artis generalis, in fine]*. “Quoniam infideles litterati percipiunt a fidelibus ... correctioni ecclesie sacrosancte.” Vegeu l’ítem 27; ed. cit., dist. vii, pàg. 220 i seg. Ja se n’ha copiat un passatge a *E* (ítem 97). Capçalera aquí: “Evigilatio studentium.” En ambdós llocs *E* omet la data de l’obra, que, en canvi, apareix a la seva font, BN 16116, foli 111 (cf. la nota allí: “Ista epistola verissime debet in ordine sequi librum vel capitulum de probatione sacramentorum [vegeu l’ítem 123] et post istam epistolam erit *Liber de demonstratione per equiparantiam*, qui est ante in isto volumine, ubi scribitur”; vegeu l’ítem 125).

125. Folis 497va-499ra. *Demonstratio per equiparantiam*. (Capçalera dels folis: *Evigilatio et avantagium novi modi demonstrandi studentium*.) “Quoniam quicquid demonstratum fuit ab antiquis, fuit demonstratum propter quid aut propter quia ... Voluntate, Virtute, Gloria et Veritate suo modo. Ad gloriam, laudem ... Virginis Beate Marie.” Vegeu l’ítem 96. Ed. cit. Font: BN 16116, folis 97^v-99^v; cf. la nota al foli 97^v: “Debet scribi totus liber post parvam *Epistolam* de quatuor demonstrationibus, que reperitur in fine libri *De experientia realitatis artis* in istomet volumine, et ista epistola est immediate ante librum ultimum huius voluminis ... et parva epistola intitulatur de rubeo sic, *Epistola Remundi*, et incipit sic: ‘Quoniam infideles’” (vegeu l’ítem 124). Còpia: CLM 10564, iv, 7 folis.

Foli 497va (prol., pàg. 220): “68va *Metafisice*” (ítem 8, lib. IV, ed. Wadding, pàg. 606 i seg.). “*Super Sent.*, 1ª questione optimum ponit: dicit Dominus, ‘Si mihi non credideritis, operibus meis credite’ [Jn 10, 38]. In *Breviario quadragesime* 222 folio” (vegeu BN 16117, foli 3^{ra-b}, q. 1, ed. Salzinger, IV (5), pàg. 5). *Ibid.*, al marge inferior, es fa una llarga citació d’aquesta obra (*ibid.*, pàg. 4): “Et quia dicis quod intellectus articulos fidei per demonstrationem attingere posset, fides destrueretur, male dicis ... in quantum dixisti quod non esset bonum intelligere articulos, ut hoc meritum fidei non amiteret.” “Fol. 501rb in fine” (ítem 127, ed. cit., pàg. 267 i seg.). “247va” (vegeu l’ítem 87). “499rb” (ítem 126). Foli 498^t, al marge inferior es fa un extracte del text (prol., pàg. 221): “Experimentum etiam non fit in spiritualibus ... iste tractatus non est contra fidem, etc., que sunt in littera.” *Ibid.*: “Frustra enim laborassent tot magni philosophi et magistri in teologia, qui non cessant et investigare, legere, disputare et exquirere de veritate Trinitatis et ceterorum articulorum, si non esset bonum scire veritatem eorum, si enim esset melius ignorare aut [?] nihil scire et credendo falsum maius meritum aquirent, immo quanto maius falsum crederent, totum maius meritum haberentur [?]. Quare demonstravit digito Deum Beatus Johannes et eum ante preconisavit? Aliquis [?] voluit scire arcana Dei, cum [?] dixit Christus in evangelio, ‘Non enim dixi vobis priusquam fiant, ut cum factum fuerit credatis’ [cf. Jn 14, 29]. ‘Legem pone mihi viam iustificationum tuarum et exquiram eam semper’ [Sl 118, 33]. Quare fecit Christus tot miracula nisi ad manifestandum et ad se... [?]?” Part d’aquesta glossa també es troba a BN 16116, foli 98^v (vegeu làmines XIII-XIV).

126. Folis 499ra-501rb. *Supplicatio Raymundi venerabilibus et sublimis sacratissime theologie professoribus ac baccalariis studii Parisiensis*. (Capçalera dels folis: *Excitatio [o: Evigilatio] magistrorum in theologia, ducens ad finalem intentionem*.) “Quoniam derogatio

maxima fidei catholice est ... contra sanctam fidem catholicam necessario non concludunt. Ad laudem ... Parisius anno M^oCCC^oX^o Incarnationis ... Matris eius.” París, juny de 1310. Bo IV.27. Ed. ROL, 6, pàg. 225-50. L’obra apareix al catàleg de 1311, núm. 105 (Hillgarth, pàg. 342; ROL, 8, pàg. 307), amb la indicació que Le Myésier en posseïa un exemplar. Fins al moment *E* és l’únic ms. medieval de l’obra i d’aquí provenen totes les còpies modernes (CLM 10564, v, 8 folis; 10581, folis 235-41^v; i París, Bibl. Mazarine, 3502, vii, 18 pàg., tots del segle XVII; i, de l’edició de Salzinger, que probablement deriva de les còpies de Munic, prové el ms. Palma, Bibl. Pública, 1003, folis 143-50, del segle XVIII). Sobre l’obra, vegeu, més amunt, cap. VI, pàg. 300.

Foli 499rb (*De divisione huius libri*, prol., pàg. 237: “Item taliter probare intendo, quod habitus fidei remanebit integer et illaesus, qui datus est a primo creante”): “516vb” (ítem 132, *De fine huius tractatus*, ed. Salzinger, IV (10), pàg. 57: “Et si dicatur quod velle rationibus initi deroget fidei vel fidelem merito, dicimus quod fideles, qui non querunt intelligere, ut credant, sed credentes, quod si non crediderint non intelligent, fidem simpliciter et constantissime amplectentes, ad tantam possunt in virtute eiusdem fidei sublimitatem intelligentie elevari, quod ipsa fides, que voluntatis firmiter eam credentium erat vita, pabulum et fomentum ... ipsa fides intellectum in seipsa fundans, eum, quod investigando continue concomitans et confortans, supra intellectus vires et potentiam excandescit ... propter quod fides in altius erigitur et meritum credentium ampliatur”). “200vb” (vegeu l’ítem 74, notes *ad loc.*). “247va” (vegeu l’ítem 87).

127. Folis 501rb-502rb. *De minori loco ad maiorem*. (Capçalera dels folis com a l’ítem 126, però s’afegeix: *per novum modum probandi*.) “Cum aliqui sint, qui dicant, quod fides sancta ... quia catholicus sum. Ad laudem ... in civitate Messane mense Novembris anno M^oCCC^oXIII^o Incarnationis Domini nostri Iesu Christi.” Messina, novembre de 1313. Bo IV.83. ROL, 1, pàg. 267-75. Font: Ottob. lat. 405, folis 57-60^v (primera meitat del segle XIV) (vegeu més amunt, pàg. 233). Le Myésier tenia una còpia de l’obra (segon catàleg, núm. 130; Hillgarth, pàg. 343). Còpies: CLM 10564, vi, 5 folis; 10582, folis 1-4.

Foli 501rb: “‘Fides non habet meritum, ubi ratio’; 499rb” (vegeu nota a l’ítem 126). (Contra “tales homines plus diligunt seipsos quam Deum intelligere”, pàg. 268): “Scilicet meritum habere quam Deum intelligere; et sic premittunt meritum suum, et plus diligunt meritum.” També remet al “*Breviario hiemis*, 222”; cf. l’ítem 125. Foli 501va (“Et si suppositio opposita vera est, mutatur ordo”, pàg. 268): “Mutare ordinem nature inconveniens est, nisi Deus faciat hoc propter melius.” *Ibid.*, al marge inferior (“Et si unum magis unum potest agere unum magis unum, multo magis unum unissimas potest agere unum unissimatum. Non autem potest agere ipsum sine unissimare”, pàg. 270): “Si simpliciter ad simpliciter et eo magis ad magis, ergo maxime ad maxime.”

128. Folis 502rb-503rb. *Liber de concordantia et contrarietate*. (Capçalera dels folis com a l’ítem 127.) “Quoniam unum oppositum cognoscitur per reliquum ... oppositi sunt falsi et erronei. Ad laudem ... in civitate Messanae mense Decembris anno Millesimo CCC^oXIII^o Incarnationis Domini nostri Iesu Christi.” Messina, desembre de 1313. Bo IV.93. ROL, 1, pàg. 393-401. Font: Ottob. lat. 405, folis 110-3. Le Myésier en va posseir una còpia (segon catàleg, núm. 132; Hillgarth, pàg. 343). Còpies: CLM 10564, vii, 5 folis;

10576, folis 91-4.

129. Foli 503^{tb-vb}. *Liber de accidente et substantia*. (Capçalera: *Evigilatio et avantagium per novum modum probandi*.) Foli 503va: “Quoniam per plures modos novos venati sumus divinam Trinitatem ... ad diem iudicii coram divina Trinitate. Ad laudem et honorem ... in civitate Messane mense Octobris anno M^oCCC^oXIII^o Incarnationis Domini nostri Iesu Christi.” Messina, octubre de 1313. Bo IV.75. ROL, 1, pàg. 139-47. Font: Ottob. lat. 405, folis 11-4. Le Myésier posseïa l’obra (segon catàleg, núm. 128; Hillgarth, pàg. 343). Còpies: CLM 10564, viii, 4 folis; Magúncia, Priesterseminar, 220b (segle XVIII), xiii, 7 pàg.; CLM 10596 (segle XVII), folis 9-11 (segons J. Stöhr, a l’edició de la ROL, però tinc els meus dubtes que aquest ms. sigui còpia d’E).

130. Folis 503vb-504vb. *De actu maiori*. (Capçalera dels folis: *Evigilatio et avantagium ad finem*.) “Actum maiorem vocamus illum, super quem nullus actus alius maior potest esse ... que stare non potest. Ad laudem ... mense Octobris in civitate Messane anno M^oCCC^oXIII^o ... Iesu Christi.” Messina, octubre de 1313. Bo IV.77. ROL, 1, pàg. 165-71. Font: Ottob. lat. 405, folis 18-21. Le Myésier tenia còpia de l’obra (segon catàleg, núm. 131; Hillgarth, pàg. 343). Còpies: CLM 10564, ix, 4 folis; 10579, folis 196-9; Magúncia, Priesterseminar, 220b, viii, 8 pàg. (a través del CLM 10579); París, Bibl. Mazarine, 3502, viii, 8 pàg.

131. Folis 504vb-508vb. *Liber de novo modo demonstrandi*. (Capçalera dels folis: *Evigilatio et avantagium ad finem intentum per novum modum demonstrandi*.) Foli 505ra: “Quia dicitur, quod fides non potest probari ... iudei coacti intelligant istum librum, et respondeant rationibus supra dictorum argumentorum.” Mallorca, setembre de 1312. Bo IV.57. ROL, 16, pàg. 339-77. (E omet la data de l’obra). Le Myésier en posseïa un exemplar (segon catàleg, núm. 126; Hillgarth, pàg. 343). Còpies: CLM 10564, x, 13 folis; 10576, folis 76 i seg. Amb menys certesa que E en sigui el model: BN 11185, vii, 89 pàg. (segle XVII); París, Bibl. Mazarine, 3503, iii, 35 pàg. (segle XVII).

132. Folis 509ra-517ra. *Apostrophe ad summum pontificem* (títol afegit per Le Myésier.) (Capçalera dels folis: *Fides Catholica complete, probata per necessarias rationes*.) “Suscipiat sublimis apex reverenda corona ... Scripsit ut in robur fidei pertranseat istud. Deus in virtute tua ... per necessarias rationes. Ad probationem articulorum fidei ... nobiliora et etiam fortiora. Factus fuit iste tractatus Rome anno Domini MCC Nonagesimo VI ... per infinita seculorum secula, Amen.” Roma, juny de 1296. Bo III.24. Ed. P. Bennazar, Palma, 1689, pàg. a₃, 1-96; Salzinger, IV (10), pàg. 29-57. Le Myésier probablement en tenia un exemplar (catàleg de 1311, núm. 79; Hillgarth, pàg. 340, ROL, 8, pàg. 306). Còpies: cap de segura. No copiat al CLM 10564.

Foli 510ra, al marge inferior. (*Quod in divinis sit dare tertiam personam*, art. iv, ed. Salzinger, pàg. 34): “*V Hominum Sapientum*, 104ra” (BN 16117, foli 138^{ra-b}, *Quod pluralitas sit in proprietatibus*, ed. Salzinger, II (3), pàg. 38 i seg.). “241vb” (ítem 85, *De applicatione*, ed. cit., dist. vi, pàg. 215). Foli 510vb, al marge inferior (*De creatione*, art. v, pàg. 36 i seg.): “*In Arbore philosophie*, fol. 10 ad manum” (BN 16116, foli 94; cf. Salzinger, VI (4), pàg.

30; ORL, 17, pàg. 476 i seg.: *De k. l.*); “507va” (ítem 131, ed. cit., pars v, pàg. 368); “*Sentent.*, fol. [16^r], questio 37” (BN 16117, ed. Salzinger, IV (5), pàg. 35, *Utrum creatio realiter differat a creatura*); “*Questione valde alta*” (ítem 115, *De divino intellectu*, foli 449va), “123va” (vegeu l’ítem 14). Foli 512vb (*De Incarnatione Dei, quod est VIII articulus*, pàg. 43 i seg.): “406rb; 409ra” (ítem 106, q. iv, xlv, ed. cit., pàg. 6, 36); “428rb” (vegeu l’ítem 112). Foli 516vb (final de l’obra): “Fides nisi habet, 497vb” (ítem 125). “Item ‘fides non habet meritum’, ante 247^v” (vegeu l’ítem 87); “*Condempnatas*, questio 16” (BN 16117, foli 61^{r-v}, ROL, 17, pàg. 281-3.). “200vb optime ostenditur fides supra intellectum” (vegeu l’ítem 74).

133. Foli 517^{ra-vb}. *Liber de maioritate et fine*. (Capçalera: *Finis et conclusio maior intentionis*.) “Quoniam quicquid est, est propter maiorem finem ... cum sit causa, finis et quies tocius mundi. Ad laudem ... Februarii in civitate Messane, anno M^oCCC^o-XIII° Incarnationis ... Amen.” Messina, febrer [de 1314]. Bo IV.100. ROL, 2, pàg. 62-9. Font: Ottob. lat. 405, folis 161-4. Le Myésier tenia còpia de l’obra (segon catàleg, núm. 127; Hillgarth, pàg. 343). Còpia: CLM 10564, xi, 4 folis.

Pars octava magna. Investigatio Iesu Christi nature, qui est finis omnium creaturarum et perfectio et causa constantie christianorum in eo (foli 518-43).

134. Foli 518ra-522^{tb}. *De secunda parte libri de Deo*. (*Liber de Iesu Christo*, afegeix Le Myésier). “In hac secunda parte tractabimus de Iesu Christo ... honoratum, cognitum et amatum. Explicit ... Finitus est in civitate Maioricarum in mense Decembris anno Domini nostri Iesu Christi MCCC.” Vegeu l’ítem 113. Font: BN 16115, folis 36^v-44 (*E omet “De practica”, 16115, foli 44^{r-v}, ed. cit., pàg. 37-8*). Còpies: CLM 10565, i, 16 folis; París, Bibl. Mazarine, 3502, i, 36 pàg.

Foli 518ra (començament de l’obra): “409ra” (vegeu nota a l’ítem 132, foli 512vb). *Ibid.*, al marge inferior (*Queritur utrum Deus sit incarnatus*, pàg. 23 i seg.): “Cum iste rationes sint vere ab inicio mundi, quare non sint in inicio mundi, et quare non in toto mundo, et quare non fecit christianum [?] primum parentem post peccat[um?]?” “Ante 406rb; 406vb” (ítem 106, q. iv, ed. cit., pàg. 6, 9). “In eo quod res est vel non est oportet [esse] vera vel falsa, sed in Deo et eius mente non est sic.”

135. Foli 522^{tb}-529va. *De prima intensione et secunda* (Le Myésier). (Capçalera dels folis: *Quomodo possent christiani stare et perseverare in maioritate finis, [o] in fide christiana [o] in maiori fine*.) Foli 522va: “Dum in cubili strato corpore meo sompnus ... efficieris Deo et populis graciosus. [Foli 529va] Ad honorem et magnificentiam ... liber explicit ... vera intentio et summa, verus Deus.” 1283 (?). Bo II.A.18. Ed. Salzinger, VI (8), 24 pàg. Le Myésier en tenia un exemplar (catàleg de 1311, núm. 25; Hillgarth, 337; ROL, 8, pàg. 305). El text s’assembla molt al de BN 16119 (final del segle XIII, que havia pertangut a Pere de Llemotges), folis 1-15^v. Còpies: CLM 10565, ii, 27 folis; París, Bibl. Mazarine, 3501, folis 154-65^v (incomplet); CLM 10655, folis 114-56^v.

Foli 523^{tb} (cap. 3, *De creatione*, pàg. 4): “428ra” (vegeu l’ítem 112); “409ra” (vegeu la nota a l’ítem 132, foli 512vb); “518ra” (vegeu l’ítem 134). “Deus benedictus mundum

creavit de nichilo”: “59rb” (ítem 5). Foli 524ra, al marge inferior (cap. 5, *De caritate*, pàg. 7): “Vade ante 494va, optimus videbis, et ... ad 532^v” (vegeu la nota a l’ítem 122).

136. Folis 529va-534va. *De contemplatione Raymundi*. (Capçalera dels folis: *Ars contemplandi et perseverandi in fide. Contemplatio christianorum perseverando in fine* [i altres versions similars més curtes].) “Ad honorem Dei ostendere volumus quomodo per Artem Inventivam ... nobilissimo domino Philippo regi Francie.” París, agost de 1297. Bo III.28a. ROL, 17, pàg. 1-50. Còpies: CLM 10565, iii, 19 folis; 10590, i, 27 folis; 10655, folis 158-89 (amb menys certesa que *E* en sigui el model).

Foli 529va (començament de l’obra: *De diuinis rationibus*, modus i, pàg. 21): “Per primam figuram” (ítem 22?). Foli 530rb (*De Incarnatione*, modus iii, pàg. 26): “141va” (vegeu l’ítem 15); “275^v” (vegeu l’ítem 91); “510^v” (vegeu l’ítem 132); “397vb” (ítem 104, *De questionibus modi*, 4: “Utrum Deus modum habuerit in creando mundum”); “536rb” (ítem 137, *De Trinitate Dei*: “Imaginatio attingit hominem esse unum in tribus, scilicet in forma, materia et coniunctione, et intelligit intellectus mundum unum in tribus constantem, scilicet in sensualitate, intellectualitate, animalitate”). Foli 533rb (*De precibus*, modus ix, pàg. 44): “219vb de Oratione” (ítem 76, citat més amunt, ítem 122, nota al foli 494va).

137. Folis 534va-541vb. [*Liber*] *contra Anticristum*. (Capçalera dels folis: *Finis maioris defensio contra Antichristum*.) “Omnipotens Dominus Deus noster, cuius nomen benedictum in eternum, Amen. Ad se cognoscendum et diligendum ... ad cognitionem et amorem Domini Iesu Christi, qui vivit et imperat per infinita secula seculorum verus Deus, Amen.” 1274-6? Bo II.A.19. Versió llatina inèdita; versió catalana, NEORL, 3, pàg. 105-60. Le Myésier en posseïa un exemplar (catàleg de 1311, núm. 19; Hillgarth, pàg. 336; ROL, 8, pàg. 305). Còpies: CLM 10565, iv, 17 folis; 10578, folis 155-80.

138. Folis 541vb-543ra. *Liber per quem poterit cognosci que lex sit magis bona, magis magna et etiam magis vera*. (Capçalera dels folis: *Confirmatio et electio legis christianorum*.) “Cum multi christiani laici sint mercatores ... prestando auxilio ad multiplicandam sanctam fidem catholicam supplicavit. Finivit Raymundus istum librum in civitate Maioricharum in mense Februarii anno Incarnationis Domini nostri Iesu Christi M^oCCC^oXII^o.” Mallorca, febrer [de 1313]. Bo IV.68. ROL, 18, pàg. 159-93; versió I. Font: 16116, folis 111^v-113. (*E*, com la seva font, comet l’error d’anomenar el rei de Mallorca, aleshores Sanç, “Federico”, rei de Sicília al qual són dedicades altres obres d’aquest període, com ara l’ítem 131). Còpies: CLM 10565, v, 5 folis; 10579, folis 100-5^v; 10655, folis 190-7^v.

Foli 541vb (*De diuisione huius libri*, pàg. 174: “Multa tamen dixit [Mahometus], quae concordant cum praedicta lege christianorum, puta, dicendo Deum uerum creatorem omnium, quae sunt; et cum dixit Iesum Christum spiritum esse Dei et uerbum Dei, et natum de beata Maria, ipsa uirgine permanente; et quod Christus Iesus uiuus est in caelo; et quod melior homo est praeteritis et futuris. Asserunt [*sic*] etiam duodecim apostolos sanctos fuisse...”): “546^{r[bl]}” (ítem 141, dist. ii, 2: “Sarraceni sunt circa fidem catholicam, pro tanto quia credunt quod Christus est Filius Dei et Spiritus Dei et quod est melior homo qui unquam fuit vel erit, et quod Beata Maria est sancta et fuit uirgo ante partum et post partum.

Et credunt quod apostoli sunt sancti et in paradiso, verumptamen non credunt quod Christus sit Deus...”). Foli 542ra, al marge inferior (*De diuina bonitate*, pàg. 178): “202rb ad secundam manum” (ítem 74, *De caritate*, ed. cit., pars ix, 9, pàg. 286: “Illa lex, cum qua caritas est maior, est uerior et maior, quam aliqua alia lex”); “366ra” (ítem 98, ed. cit., dist. iv, 2, pàg. 62); “459^v ad manum” (vegeu l’ítem 122). Foli 542rb (*De diuina magnitudine*, pàg. 180): “487va” (vegeu *ibid.*); “412va” (ítem 107, *Quis sit finis creationis*). Foli 542va, al marge inferior (*De quarto argumento*, pàg. 184): “495va” (vegeu l’ítem 123). Foli 543ra (*De sexto argumento*, pàg. 192, una petició als prínceps cristians perquè facin possible la missió a l’Islam mitjançant el suport militar): “ut fecit Carolus magnus.” (Cf. més amunt, cap. II, n. 258.)

Pars nona magna. Procuratio recuperationis terre sancte et infidelium conversio et mori pro fide Christi (o: pro amore Christi) (foli 543-7^v).

139. Foli 543^{rb-vb}. *Petitio Raymundi pro conversione infidelium*. “Advertat sanctitas vestra, sanctissime pater, domine Bonifaci papa ... ad cultum diuinum ampliandum Domini nostri Iesu Christi subsidio mediante.” Roma, 1295. Bo III.21. Ed. H. Wieruszowski, *ML*, pàg. 416-9; E. Longpré, *La France franciscaine*, xviii, 1935, pàg. 145-54 (ambdós editors utilitzen *E* com a ms. de base); A. S. Atiya, *The Crusade in the Later Middle Ages*, Londres, 1938, pàg. 487-9 (que utilitza només el CLM 10565). Font: BN 16116, foli 97^{r-v} (cf. notes, foli 97^r: “Hec petitio deberet esse in ultima fine ... Ista epistola debet precedere *Acquisit[ionem] terre sancte et sequitur post Antichristum*”; vegeu els ítems 141 i 137). Còpies: CLM, 10565, vi; 10576, folis 110-3.

Foli 543va: (*ML*, pàg. 418: “... rationes [necessarie] in sacra pagina seminate sunt et plantate et per philosophiam significate, prout apparet intuentibus diligenter”): “nec excusare se possunt Christiani quin teneantur, cum habeant materiam paratam in oculis eorum, ubi possent imprimere si vellent.” Vegeu Hillgarth, apèndix VI, pàg. 435.

140. Foli 543vb-544vb. *Petitio Raymundi in concilio generali ad acquirendam terram sanctam*. “Hec sunt ordinationes quas Remundus intendit presentare in concilio generali ... sint iudicata et tractata talia qualia ipsa sunt.” París, setembre de 1311 (és la dist. vi del *Liber de ente, quod simpliciter est per se et propter se existens et agens*). Bo IV.46a. Cf. J. Stöhr, a *EL*, 1, 1957, pàg. 49. Ed. ROL, 8, pàg. 239-45. Le Myésier probablement considerava la *Petitio* com una obra independent. En posseïa una còpia (segon catàleg, núm. 142; Hillgarth, pàg. 344) però no, en canvi, del *Liber de ente* (catàleg de 1311, núm. 124; Hillgarth, pàg. 343; ROL, 8, pàg. 309). Font probable: BN 16615; cf. l’índex del foli i^v: “Supplicatio Remondi pro terra sancta”, encara que aquesta part del ms. s’ha perdut. Còpies: CLM 10565, vii, 3 folis; 10580, folis 75-8^v. A diferència de Stöhr (*loc. cit.*), no considero que BN 17827, folis 354-7, sigui una còpia d’*E*.

141. Foli 544vb-547va. *Liber qui est de acquisitione terre sancte*. “Ad acquirendum terram sanctam tria maxime requiruntur ... non scientialiter erravisse. Liber iste factus est et finitus in Monte Pessulano in mense Marcii anno M^oCCC^oVIII^o Incarnationis Domini nostri Iesu Christi in cuius custodia recommendo.” Una altra mà contemporània (la de Le

Myésier) afegeix: “Et ordinatus in hoc *Electorio* anno Domini 1325 per Th(omam) Migerii in Attrebatu.” Montpellier, març de 1309. Bo IV.12. Ed. E. Longpré, a *Criterion*, 3, Barcelona, 1927, pàg. 265-78; E. Kamar, *R. Lulle, son projet “De acquisitione Terre Sancte”*. *Introduction et édition critique*, tesi doctoral, París, Faculté des Lettres, 1956; *idem*, a *Studia Orientalia Christiana*, Collectanea 6 (El Caire), 1961, pàg. 103-31. Ambdós editors basen els seus textos en *E*, que és l’únic ms. medieval conegut (el ms. de Sevilla al qual es refereix Juan de San Antonio, *Bibliotheca Universa Franciscana*, iii, Madrid, 1733, pàg. 51, és el de la Bibl. Colombina de Sevilla, 7-6-41, segle XV; no conté l’obra en qüestió, sinó algunes altres d’anteriors (folis 23rb-27ra); cf. Díaz 1769-70). L’obra apareix en el catàleg de 1311, núm. 78, i segurament Le Myésier en tenia còpia (Hillgarth, pàg. 340; ROL, 8, pàg. 306). La font probable d’*E* pot ser 16615 (cf. foli i^v), però aquesta part del ms. s’ha perdut. Còpia: CLM 10565, viii, 8 folis.

Foli 546rb (dist. ii, 2): “541vb” (vegeu la nota a l’ítem 138). *Ibid.* (s’ofereix a provar als musulmans la divinitat de Jesús i la Trinitat: “Et quod hoc sit verum obligo me ad ostendendum et probandum, fide et merito permanentibus”): “‘Fides non habet meritum’, 200vb” (ítem 74, notes *ad loc.*). Foli 547rb (dist. iii, 1: “Respondens iudeus quod disputare de fide cum rationibus non erat licitum christianis, nam fama est inter eos quod fides nostra nec potest intelligi nec probari”): “Fides non potest probari, quod falsum est.” (Hi ha la mateixa nota al foli 547vb, a propòsit de l’anècdota del frare que no volia donar raons al rei de Tunis perquè: “Fides christianorum non potest probari.” Vegeu més amunt, cap. I, pàg. 48, cap. II, n. 354.) Foli 547^v: llargues notes sobre els diversos sentits de l’Escriptura (“historialis, allegoricus, anagogicus, tropologicus”), etc., totalment irrellevants pel que fa a *E*, encara que semblen de mà de Le Myésier. Provenen, almenys parcialment, de BN 16615, foli 113^v.

Foli 548^{r-va} en blanc, excepte per aquestes notes: foli 548^r, “Hic debet fieri hec figura totius operis”; foli 548^v, “Hic debent poni partes tocus operis, que sunt in spisso papiro, et [ad] quas debet fieri universalis recursus ad habituandum totum *Electorium*.”

142. Foli 548vb: *Per novum modum probatur quinque universalia et decem predicamenta*. Foli 549ra: “Quoniam quinque predicabilia et decem predicamenta sunt et sunt partes ... (foli 550rb) neque piscis in mari, in quo est. Expeditus est liber ... ad cognoscendum secreta eorum.” Messina, desembre de 1313. Bo IV.89. ROL, 1, pàg. 333-45. (*E* omet la data de l’obra). Le Myésier en tenia còpia (segon catàleg, núm. 129; Hillgarth, pàg. 343). Font: Ottob. lat. 405, folis 89-94. Còpies: CLM 10565, ix, 5 folis; 10578, folis 131-6^v; BN 11185, xi, 15 folis; CLM 10655, folis 37bis - [39] (al qual no fa referència J. Stöhr a l’ed. de la ROL).

143. Folis 550rb-552rb. *Liber de propriis et communibus actibus divinarum rationum*. Foli 550va: “Ad probandum divinam Trinitatem intendimus evenire probando ... ad experientiam hoc promitto, si super hiis volebat aliquis experiri.” Montpellier, abril de 1309. Bo IV.14. Inèdit. Font: BN 16116, folis 99^v-102 (*E* omet la data de l’obra). Còpies: CLM 10565, x, 6 folis; 10584, folis 85-90^v; Magúncia, Priesterseminar, 220b, vii, 20 pàg.

Foli 550va (referència en el text al *Liber de convenientia intellectus et fidei in subiecto et obiecto* [Bo IV.10]): “Istum librum numquam vidi sed desidero” (vegeu al

catàleg de 1311, núm. 92; Hillgarth, pàg. 341; ROL, 8, pàg. 307). *Ibid.* (els infidels refusen “dimittere credere pro credere sed falsum credere pro vero intelligere”): “Quod intelligere plus est quam credere; oppositum ante, 200rb” (ítem 74, *ad loc.*: “Fides ascendit super intellectum sicut oleum super ascendit ad aquam”). *Ibid.*: “561rb” (ítem 147, *De questionibus perfectionis*, ed. cit., q. 10, pàg. 340). “200va oppositum” (ítem 74, ed. cit., pars ix, 9, pàg. 277: “7. Fides est uirtus. Et est uirtus, existens habitus in intellectu ... fides facit ascendere intellectum ad intelligendum obiectum uirtuose ... fides in ueritate est superius credendo, intellectus autem inferius intelligendo ... Sicut homo capatus, ascendens in montem, cuius corpus est inferius, et sua capa superius”). “122rb ad manum” (ítem 14, ed. cit., dist. iii, pàg. 191: “Intellectus intelligit faciendo hypothesim”).

144. Folis 552rb-555va. *Liber de voluntate infinita et ordinata*. “Fecimus librum de divina potestate infinita et ordinata ... et cognoscere talem doctrinam est valde utile et delectabile.” Messina, gener [de 1314]. Bo IV.96. ROL, 1, pàg. 461-83. (*E* omet la data de l’obra). Le Myésier en tenia una còpia (segon catàleg, núm. 133; Hillgarth, pàg. 343). Font: Ottob. lat. 405, folis 133-44^v. Còpies: CLM 10565, xi, 10 folis; 10580, folis 62-74^v; 10584, folis 120-2.

Folis 552rb (començament de l’obra): “Vade 497” (ítem 125, *in principio*).

145. Folis 555va-558rb. *Tertia distinctio libri Correlativorum Innatorum*. “Probavimus in principiis supradictis correlativa prima, vera et necessaria ... multa inconvenientia posuerunt antiqui, que suis sequebantur ex dictis.” Vegeu l’ítem 29. El text copiat aquí és continuació del que es donava allí; ed. cit., pàg. 136-52. Font: BN 16116, folis 76-9. Còpies: CLM 10565, xii, 8 folis; 10562, ii, folis 8-10; 10582, folis 64^v-66^v; 10584, folis 103-11.

Folis 555va (començament de l’obra): “409ra ad manum” (ítem 106, q. xlv, ed. cit., pàg. 36).

146. Folis 558rb-560ra. *Liber facilis scientie*. “Manifestum est, quod unum oppositorum cognoscitur per relicum [*sic*] ... tenendo modum secundum ea, que dicta sunt, ad faciendum scientiam de hiis, que dicta non sunt.” París, juny de 1311. Bo IV.41. ROL, 7, pàg. 293-341. (*E* omet la data de l’obra). Le Myésier en tenia un exemplar (catàleg de 1311, núm. 118; Hillgarth, pàg. 342; ROL, 8, pàg. 308). Còpies: CLM 10565, xiii, 6 folis; 10573, folis 193-200.

147. Folis 560rb-561va. *Questiones supra librum facilis scientie*. “Quoniam liber facilis scientie est ramusculus *Artis Generalis* ... vade ad quintum paragraphum capitulo perfectionis.” París, juny de 1311. Bo IV.41a. ROL, 7, pàg. 330-41. Le Myésier tenia còpia de l’obra (catàleg de 1311, núm. 119; Hillgarth, pàg. 342; ROL, 8, pàg. 308). Còpies: CLM 10565, xiv, 10573, folis 200-8.

Folis 561rb (*De quaestionibus perfectionis*, q. 10, pàg. 340: “Vtrum sit bonum, magnum et uerum, quod Deus possit magis perficere intellectum cum intelligere, quam cum credere? Et respondendum est, quod sic. Ratio huius est, quia intelligere est similitudo diuini intellectus, qui intelligit...”): “497vb; 550va; 200vb” (vegeu els ítems 125, 143, 74);

“146rb” (ítem 15). “498ra bene dicit quod maius meritum acquiritur quando intellectus obiectat Deum intelligendo quam credendo, quare magis est mente usus intelligendo quam credendo, cum causa actus sit intelligere et non credere, et ante 300rb” (vegeu l’ítem 125 i l’ítem 92, *De celo per XV generalitates*; la pertinència d’aquesta última remissió no em resulta clara). “Ad solutionem contrarietatis [?] oportet intelligere quod fides et credere semper sunt superius quamdiu homo vivit in [vita] corruptibili ista, scilicet quatenus dicitur et [?] est viator, sed cum pervenit ad aliam vitam beatam per credere in presente [?] non indiget fide, quare coniunctus est cum fine ubi quiescit et perficitur, et ibi Deum intelligit sine credere et fide, quamdiu est in via indiget medio ad ipsum attingendum vel ad ipsum cognoscendum...” Foli 561va: “Hic debet [*sic*] esse regule artis inventive figurate.” Foli 562^f (per la resta, en blanc): “Illud proprie creatum est quod non producitur ex alio sed ex nihilo. In *Arbore scientie apostolicali*, capitulo de creatione, 46, 4 col.: ‘Omnis natura requirit agere, ut se habeat ad aliquem finem, infinitum est finis et complementum finiti, cum imperfectum non possit esse perfectum nec complementum neque in se quiescere.’” (Le Myésier tenia una còpia de l’*Arbor scientiae* [Bo III.23]; cf. el segon catàleg, núm. 145; Hillgarth, pàg. 344. Es refereix sens dubte a aquest ms. avui perdut. Per al text citat, cf. l’edició de Lió, 1515, foli lxxvii.)